

§ 1 Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

*Debatt med anledning
av budgetpropositio-
nens avlämnande*

Finansministern överlämnade regeringens proposition 2024/25:1 med förslag till statens budget för 2025, finansplan och skattefrågor.

Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det byggs just nu ett nytt stationshus i Göteborg. Det vet jag därför att jag hade äran att vara där häromveckan och lägga den första tegelstenen. Det första stationshuset i Göteborg byggdes 1858. På den tiden var Sverige fattigt, riktigt fattigt. Det var en tid då vi bara några år senare fick internationellt bistånd på grund av fattigdom.

Trots svåra tider byggdes stationshuset. Det byggdes inte bara för dem som levde och verkade då utan även för nästkommande och framtida generationer. Man skulle kunna se stationshuset som en startpunkt och en symbol, för kort därefter inleddes det som vi brukar kalla hundra år av tillväxt i Sverige. Vi blev sedan ett av världens rikaste länder.

Herr talman! Nu är det dags igen. Denna budget är ett miljardprogram för jobb, för tillväxt och för att bygga Sverige tryggare. Vi har bekämpat den höga inflationen, och nu är det dags att investera i framtiden och bygga Sverige rikare, för dem som tog studenten i juni och för deras barn och kanske barnbarn. Det är precis därför vi och våra fyra partier – Sverigedemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna – har förhandlat fram den här budgeten, för att här och nu se till att Sverige fungerar bättre, också för framtida generationer.

Herr talman! Inflationen har raderat tio års reallöneökningar. Pensionärer har fått se värdet av sina besparingar minska, bolånetagare har brottats med höga räntekostnader och många företagare har brottats med vikande efterfrågan. En viktig del i att bygga Sverige rikare är att stärka svenskarnas köpkraft, och det är precis vad vi gör med denna budget. Vi fortsätter att sänka skatten brett för alla som jobbar liksom skatten på pension.

Med den här budgeten, herr talman, blir det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Det är både rätt och rättvist. En familj med en polis och en sjuksköterska – jag hörde att en journalist kallat det för snutsyrra, ett nytt begrepp – som sliter och jobbar skift kommer att få ungefär 9 000 mer i plånboken nästa år.

Herr talman! Sverige har också en aktiespararkultur som vi kan vara riktigt stolta över. Jag får ofta frågan av mina kollegor i EU om varför det är så många svenskar som sparar i aktier och fonder, för där är vi unika.

Då brukar jag berätta om ISK. Det är en fantastisk uppfinning där tjejer och killar och män och kvinnor kan spara en liten eller större buffert till pensionen långt fram i tiden eller till en resa ganska snart. Man får avkastning på sina pengar, oftast mer än vad man får på ett sparkonto, och dessutom underlättar pengarna på marknaden genom kapital till innovation och företag. Nu uppmuntrar vi denna sparform ytterligare genom att göra de första 150 000 kronorna på ISK skattefria nästa år, och året därpå blir det 300 000.

Herr talman! Jag vet att det finns många som inte har sparat något alls därför att de inte har kunnat. Jag vet hur det är att vända på varje liten krona för att få pengarna att räcka tills barnbidraget kommer så att man kan sätta mat på bordet till sina barn. I den här budgeten sänker vi, som jag sa, skatten på både låga och medelhöga inkomster. Vi förlänger också bostadsbidraget för de barnfamiljer som har det allra tuffast.

Herr talman! I denna budget höjer vi också beloppet för dem som får sjukpenning i särskilda fall – rehabiliteringspengen i särskilda fall. Det är en grupp som inte har fått sina ersättningar höjda sedan 2012. Detta gör den moderatledda regeringen.

(Applåder)

Följderna av den höga inflationen har gjort att svensk tillväxt har saktat in. Vi har en rentekänslig ekonomi med hushåll som har höga skulder och som därmed reagerar snabbt på högre räntor. Precis som Tyskland, Frankrike och andra länder befinner vi oss i en lågkonjunktur, och vi kommer att göra det även under nästa år. Att i detta läge – i en lågkonjunktur – sänka skatter och bedriva en mer expansiv finanspolitik är helt rätt väg att gå. Riksbanken har aviserat räntesänkningar, och vi kommer med vår politik att bidra till en konjunkturuppgång.

Det som bekymrar mig ännu mer, herr talman, är den långsiktiga tillväxten. Det handlar om det som gör att ekonomin växer om fem, tio eller femton år och om att våga ta ansvar i dag för beslut som gör att ekonomin växer på sikt. Det är bara en växande ekonomi som kan bära framtidens välfärd. Det är bara en växande ekonomi som kan betala för ett framtida försvar eller rättsväsen. Det är därför den här budgeten är så fokuserad på tillväxt. Den sker nämligen inte av sig själv.

Låt mig ge några exempel ur budgeten. Det krävs investeringar för tillväxt, och denna budget är investeringstung.

Den kommande infrastrukturpropositionen kommer att vara den största som någonsin har lagts fram. Det handlar självfallet om att betala av så mycket vi kan på underhållet men också om nya investeringar.

Forsknings- och innovationspropositionen kommer också att vara den största som lagts fram. Vi fokuserar på banbrytande teknik, på life science och andra delar som gör att Sverige kan bli rikare även på sikt.

När det gäller resor har ni säkert hört talas om att vi tar bort flygskatten. Varför gör vi det? Jo, därför att flygbranschen har det enormt tufft och därför att Sverige är beroende av en flygbransch som fungerar. Alla bor inte i Stockholm eller ens i Örebro.

Herr talman! För en växande ekonomi behövs också ett tryggt, stabilt och rent energisystem. Det investerar vi också i, och arbetet med att få igång ny kärnkraft och få den på plats går in i en intensiv fas. Samtidigt stärker vi i budgeten incitamenten för kommuner att se till att det finns vindkraft i närheten genom att de kan få ta del av fastighetsskatten. Vi

bygger också vidare på laddinfrastrukturen, så att man kan ha en elbil i hela Sverige.

Sverige är och ska fortsätta att vara ledande i klimatomställningen. Vi är ett föredöme. 98 procent av all el som produceras i Sverige är fossilfri, men mer behöver göras. Om vi investerar i klimatet i dag och i morgon kommer det att vara något av det allra bästa vi gör för generationerna framöver. Med den här budgeten, herr talman, minskar utsläppen.

Att våra högteknologiska och kunskapsintensiva företag är viktiga för Sverige tror jag att vi alla kan skriva under på, vilket parti vi än tillhör, men om de ska fortsätta att vara det och fortsätta att växa måste de få tag på kompetent arbetskraft i Sverige men också i andra länder. Därför förbättrar vi expertskatten, men det räcker inte.

Både OECD och Produktivitetskommissionen har varit inne på och varit väldigt tydliga med att vi har för höga marginalsatser i Sverige. Det är skadligt att ha för höga marginalsatser. Det hämmar tillväxt och därmed också framtida välfärd. Den som inte skriver under på detta kanske ändå kan känna att principen om hälften kvar, det vill säga att man i alla fall får behålla hälften av det man tjänar ihop, bör gälla i ett land som Sverige.

Herr talman! När inflationen sköt i höjden påverkades välfärden väldigt mycket – särskilt i regionerna, där pensionskostnaderna var så beroende av nivån på inflationen. Det är därför vi har gjort allt vi kan för att bekämpa inflationen. Den har varit skadlig för hushållen, och den har varit skadlig för välfärden. Den tog också pengar i anspråk som behövdes bättre för vård av patienter.

Nästa år, herr talman, kommer pensionskostnaderna i regionerna att vara 25 miljarder lägre eftersom den höga inflationen är bekämpad. Också i kommunerna kommer de att vara 25 miljarder lägre. Det är alltså 50 miljarder lägre pensionskostnader nästa år, enligt SKR, eftersom vi nu har vunnit kampen mot inflationen.

Vi fortsätter ändå att stötta välfärden. Det sker inte på samma sätt som i år eftersom det här året har varit helt exceptionellt, men vi gör stora satsningar på barnpsykiatri och på att minska köerna, liksom en speciell riktad satsning i form av sektorsbidrag till vården och regionerna för att ändå stötta. Enligt den analys vi gör kommer regionerna att under nästa år vara ungefär i balans.

Herr talman! Jag fick en del frågor när det gäller läroböcker och om det här ska bli digitalt framöver, men jag är en person som gillar böcker – och böcker är framför allt viktigt i skolan. Den här regeringen satsar på läroböcker. Läroböckernas tid är inte förbi, och det tror jag att även Lotta Edholm känner.

Det här är viktigt, och vi fortsätter att göra den satsningen på samma sätt som vi satsar på att lärarna ska få vidareutbilda sig. Barnen är vår framtid; det är inte en klyscha utan ren fakta. Om barnen inte får goda chanser och samma möjligheter att faktiskt göra en livsresa – lära sig det de behöver för att klara livet och vara ute på arbetsmarknaden – har vi misslyckats.

Herr talman! Kriminaliteten syns mer än någonsin ute på våra gator och torg och i villaområden. Men det finns ett våld som inte syns. Det kan ske innanför ett fönster uppe på tredje våningen, bakom en gardin, medan man går förbi på trottoaren utanför deras hem. Det här våldet utövas av män mot kvinnor. Kvinnor mördas och misshandlas i sina egna hem.

Prot. 2024/25:7
19 september

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Jag är glad att våra fyra samarbetspartier verkligen tar den här frågan på största allvar. Det handlar om alltifrån ett mer effektivt kontaktförbud till resurser för att underlätta och hjälpa kvinnan. Det är inte kvinnan som ska fly hemmet; det är mannen som inte ska sätta sin fot där. Allt det här gör vi tillsammans, samtidigt som vi även bekämpar kriminaliteten.

När vi gör det handlar det inte bara om fängelser och poliser utan också om förebyggande insatser. Det handlar till exempel om socialtjänsten och om en ny socialtjänstlagstiftning, och det handlar om mer pengar till kommuner för att de ska jobba med barn som så att säga har större problem än vad barn kanske hade för 10, 15 eller 20 år sedan. Nu möter man barn som mördar barn – eller som flyr gängen för att de inte vill mörda barn.

Det spelar roll vem som styr, herr talman, och rättsväsendet väntas öka från 69 till 100 miljarder kronor bara mellan åren 2023 och 2027.

Många här inne har säkert precis som jag blivit illa berörda av hur kriminella genom ”telefonförsäljning” lurar äldre på pengar. Det görs på olika sätt men alltid lika skamlöst. Polismyndigheten uppskattar att den kriminella ekonomin omsätter någonstans mellan 100 och 150 miljarder per år, och det är pengar som naturligtvis gör att våldet och skjutningarna inte upphör.

Därför gör vi nu massiva satsningar på att skruva åt och strypa den kriminella ekonomin. Den finns överallt och på olika sätt. Låt oss hjälpas åt – vare sig det handlar om staten eller om organisationer – att faktiskt rensa i detta, så att pengarna inte kan styra och vara ledande! Vi har bestämt oss för att ta gängens pengar och återföra dem till svenska folket, herr talman.

(Applåder)

Det kommer att vara en hel del saker som vi inte är överens om här i dag, men något jag är väldigt glad över att vi är överens om är försvaret. Att alla åtta partier är så eniga om behovet av att stärka Sveriges försvarsförmåga och överens om vilka resurser som behövs är viktigt. Det vi gör tillsammans för Ukraina är dessutom kanske ännu viktigare; det visar både Ryssland, Ukraina och alla andra länder att vi står på ukrainarnas sida. Det ska vi fortsätta att göra.

Försvarsbudgeten ökar nu för varje år, och det är en helt existentiell fråga. Om staten och vi inte kan se till att våra medborgare är trygga både i landet och längs landets gränser har vi misslyckats med den allra viktigaste uppgiften.

Jag ska gå ned för landning, herr talman. Jag vill bara säga att vi tog över regeringsmakten i ett Sverige som hade blivit fattigare och farligare. Tillväxttakten var bland de lägsta i EU, och våldsutvecklingstakten var bland de högsta. Det var ett Sverige med potthål i vägarna och skotthål i väggarna. Vi fick väljarnas mandat att vända den utvecklingen, och steg för steg, reform för reform och budget för budget gör vi just precis det.

Vi går tillbaka till stationshuset i Göteborg. Det som möjliggjorde hundra år av tillväxt i Sverige var naturligtvis inte bara stationshus och järnväg, även om det var viktigt, utan det handlade även om liberaliseringar, entreprenörskap och näringsfrihet. Det handlade om utbildningsreformer och strävsamma människor. Men det möjliggjordes också av starka institutioner, av föreningsengagemang och av en förmåga hos människor i landet att göra saker tillsammans – att bygga framtiden tillsammans. Så

gick vi från att vara ett av världens fattigaste länder till att bli ett av de rikaste i världen.

I dag ser utmaningarna helt annorlunda ut, men målbilden är densamma. Vi vill lämna över ett rikare och tryggare Sverige till nästa generation – och till kommande generationer. Vi gör det med reformkraft, och vi gör det med investeringar. Vi gör det för människor, och vi gör det med människor – tillsammans.
(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Ahlstedt, Jörgen Berglund, Crister Carlsson, Mikael Damsgaard, Ida Drouge, Gustaf Göthberg, Ann-Charlotte Hammar Johnsson, Arin Karapet, Mattias Karlsson i Luleå, Josefin Malmqvist, Noria Manouchi, Louise Meijer, Ulrik Nilsson, Carl Nordblom, Erik Ottoson, Maria Stockhaus, Oskar Svärd och Boriana Åberg (alla M).

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Vi är halvvägs in i mandatperioden, och det går inte bra för Sverige. Vi har en verklighet där gängvåldet kryper ned i åldrarna, där regeringen har skapat en nationell sjukvårdskris, där arbetslösheten är den högsta på tio år, där Sveriges tillväxt är bland de sämsta i Europa och där matkassen fortfarande är jättedyr.

Verkligheten står dock uppenbarligen inte i fokus för SD och regeringen. De presenterar en väldigt stor budget – som gynnar väldigt få svenskar. De skär ned på sjukvården, låter nyrekryteringen till gången fortgå och struntar i framtiden för byggbranschen, industrin och alla som kämpar med att få ekonomin att gå ihop.

Efter flera tuffa år längtar många svenskar efter andrum. Man ser fram emot att unna sig något, som ett restaurangbesök med familjen eller en konsert med favoritbandet. Men det är inte vanligt folk som står i fokus för den här budgeten. Elisabeth Svantesson väljer i stället att skuldsätta svenska folket för att sänka skatten mest för de allra rikaste. Det är inget annat än ett hån mot vanligt folk.

När regeringen i dag lade sin tredje budget på riksdagens bord blev det tydligt att man försöker fly bokslutet från sina första år vid makten. Regeringen har gång på gång lutat sig tillbaka och skyllt den dåliga ekonomin i Sverige på globala kriser, men sanningen är ju att vi har varit sämst i klassen. Vi är mitt i en lågkonjunktur. Vi spås ha en av Europas lägsta tillväxter 2024, och det var inte bättre förra året: Förra året hade vi negativ tillväxt under tre av fyra kvartal.

Vi har nu den högsta arbetslösheten i Sverige på tio år. Det är inte så att vi inte har talat om att arbetslösheten kommer att öka under den här perioden, men regeringen har inte gjort någonting åt det.

Bostadsbyggandet har kraschat. En konkursvåg sköljer över Sverige. Stora företag, som Telia och JM, varslar tusentals anställda.

Kort och gott: Det har gått dåligt för svensk ekonomi. När vi nu granskar budgeten för 2025 ser vi att regeringen återigen prioriterar fel. Jag uppskattar att Elisabeth Svantesson talar om infrastruktur och forskning. Hon pratar gärna om framtiden, men satsningarna nästa år är ju ganska små. Samtidigt fortsätter man att försumma arbetsmarknadspolitiken och skär ned på vuxenutbildningen mitt i en brinnande lågkonjunktur.

Prot. 2024/25:7
19 september

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Sverige kan bättre än så här. Vi har ett näringsliv i världsklass. Vi är ett av världens mest innovativa länder och har stora, starka exportföretag som bidrar till tillväxt och välbefinnande. Vi har en välutbildad och välorganiserad arbetskraft som tar ansvar för både sin egen och samhällets ekonomi. Vi har en stor möjlighet framför oss. Vi står i framkant gällande ny teknik och nyindustrialisering av Sverige, vilket kan ge fler välbetalda jobb och stark tillväxt.

Vi har kompetensen och resurserna att fortsätta växa, men då krävs en regering som tar vara på de chanser och möjligheter vi har. Det har inte denna regering gjort. Man har i stället drivit fram en akut sjukvårdskris, misslyckats med åtgärder för att få igång tillväxten och bromsat utbyggnaden av billig el. Man har inte gjort någonting för att öka konkurrensen mellan banker och matjättar, vilket har minskat hushållens köpkraft och bromsat konsumtionen och tillväxten.

Framväxten av framtidens jobb riskeras när Sverigedemokraterna och regeringen slänger Sveriges klimatpolitiska trovärdighet över bord. Löftet om snabb och billigare el från kärnkraft har blivit ett luftslott. Bostadsbyggandet har tvärnitat, och regeringen har avstått från att agera. Detta blir mycket kostsamt för Sverige.

Sverige behöver en budget för att få igång ekonomin. En sådan budget måste hjälpa vanliga hushåll och familjer, och den måste underlätta för företag runt om i landet. Den måste lägga statens pengar där de gör störst nytta och får störst effekt.

Hade regeringen prioriterat tillväxt hade man satsat på sådant som vi vet genererar tillväxt, som bostadsbyggande, snabbare energiutbyggnad och utbildning. Men det är inte där regeringen lägger krutet och har fokus. För Elisabeth Svantesson är det viktigare att ge skattesänkningar åt andra förmögna moderater än att få igång ekonomin.

Gängvåldet fortsätter att krypa nedåt i åldrarna, och skjutningarna avlöser varandra. Jag vill gärna vara tydlig med att ingen regering – vare sig den nuvarande eller den tidigare – har lyckats vända utvecklingen med det eskalerande gängvåldet. Man måste dock konstatera att denna regering och SD gick till val på att stoppa gängvåldet, och när vi nu ser att gängvåldet kryper nedåt i åldrarna och förvärras måste vi fundera på vad vi ska göra. Vi verkar vara överens om att vi ska stärka polisen, skärpa straffen och strypa gängens pengar, men om man är blind för uppgiften att strypa nyrekryteringen kommer våldet att fortsätta.

För den som läser budgeten är det tydligt att detta inte är högprioriterat för regeringen. Beskedet till Sveriges kommuner är att man kommer att skära ned på pengarna till de skolor som har de tuffaste utmaningarna de kommande åren. Det är dessa skolor som står i frontlinjen för att ta tag i killar på glid och bryta nyrekryteringen. Man hittar extra pengar – någon miljard – till Regeringskansliet, men det finns inga pengar för att punktmarkera de unga killar som är på väg in i gängkriminalitet och som driver våldet. Denna insikt finns inte hos regeringen.

Jag tycker att det är bra att regeringen gör saker och ting för att öka samverkan och ge sig på pengarna, men varför kan vi inte ta steget vidare och utreda och införa en maffialagstiftning i Sverige för att verkligen bryta ned kriminella gäng? Sådan lagstiftning har fungerat i Italien och USA. Det finns mer att göra. Jag är förvånad över att kampen mot nyrekryter-

ingen och kampen för att strypa pengarna till gängkriminella inte står högre upp på dagordningen.

(Applåder)

Sveriges rekordhøga inflation har gjort alla svenskar fattigare. Hårdast har den drabbat familjer med små marginaler – alla som varje dag går till jobbet, betalar skatt och försöker att lägga undan lite pengar till barnen i slutet av månaden. De har tappat tio års realløneøkninger. Finansministern pratar gärna om att det vänder nu, men faktum är att reallønerne fortfarande inte kommer att ha återhämtat sig när hennes mandatperiod väl tagit slut. Hennes mandatperiod är fyra förlorade år för svenska arbetare.

Förlorade realløneøkninger kan låta abstrakt, men för många familjer runt om i Sverige är det ekonomiska läget väldigt konkret. När en mammas eller pappas pengar tar slut är det barnen som drabbas. Då är det en son eller dotter som inte kan fortsätta att spela fotboll med kompisarna eller som inte kan följa med på skolans friluftsdag eftersom mamma och pappa inte har råd med en ny vinterjacka.

Nu har Sverige den största barnfattigdomen i Norden. Röda Korset har fyrdubblat sina matutdelningar för att hjälpa de mest utsatta familjerna, som inte har råd med mat. Regeringen har svikit dessa familjer. När Sveriges grannländer valde att stötta familjer som har det tufft, till exempel genom sänkta förskoleavgifter, billigare fritis och højt barnbidrag, valde Sveriges regering att sänka skatten mest för høginkomsttagarna.

Nu går Elisabeth Svantesson ett steg längre och skär ned på det bostadstillägg som finns för de barnfamiljer som har det tuffast. Samtidigt som Jimmie Åkesson får en skattelättnad på 3 000 kronor i månaden ska en utsatt barnfamilj få 775 kronor mindre i månaden i plånboken. Det kan inte kännas bra i magen för finansministern att vara ansvarig för detta.

(Applåder)

Jag har tidigare sagt att regeringen har skapat en nationell sjukvårdskris. Först drev man fram denna kris genom underfinansiering och stora nedskärningar. Sedan bröt statsministern sitt löfte om att ingen skulle sägas upp från sjukvården.

Nu står vi inför en nedskärningshøst. Varslen inom vård och omsorg är de största sedan Sverige senast hade en høgerregering och slår rekord i flera regioner. Tusentals riskerar nu att förlora sitt jobb. Operationer har ställts in, och anställda har inte kunnat ta ut semester. Läkare har till och med varnat för att en del av dessa besparingar kan leda till dødsfall.

Jag, och kanske de flesta, trodde att budgeten i en sådan här situation skulle spegla allvaret för svensk sjukvård. Man hade en pressträff där man presenterade små satsningar – mindre än förra årets satsningar – och antydde att det kan komma mer pengar i de generella statsbidragen. Men nu kom ju budgeten, och nu finns det svart på vitt: Det är en nolla. Det är ingen økning av de generella statsbidragen till Sjukvårdssverige. Det finansministern levererar till välfärden i den här budgeten är en stor sjukvårdsblåsning.

Herr talman! Nu har finansministern presenterat sin tredje budget. Jag menar att den är ett hån mot vanligt folk. SD och regeringen har lovat mycket, men faktum är följande: När budgeten har debatterats färdigt kommer vi fortfarande att ha en verklighet där barn skjuter barn. Vi kommer fortfarande att ha en sjukvårdskris. Vi kommer fortfarande att ha rekordhøg arbetslöshet. Det hade inte behøvt vara så här.

Prot. 2024/25:7
19 september

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Om två veckor kommer vi socialdemokrater att komma med ett alternativ. Vi kommer att fokusera på det som svenska folket tycker är viktigast. Vi kommer att prioritera barnfamiljerna. Vi kommer att prioritera att stoppa nyrekryteringen, att få igång tillväxten och att garantera att välfärden fungerar.

Sverige kan bättre.
(Applåder)

Anf. 3 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Äntligen har den inflation som vi i Tidöpartierna fick ärva av den förra regeringen motats tillbaka. Då var den över 10 procent; nu är den under 2 procent.

Detta betyder ett antal saker. Det betyder att priserna – och i förlängningen hushållens utgifter – inte kommer att fortsätta öka på samma sätt. Det betyder även att Riksbanken kan sänka räntan, vilket man redan har börjat göra. Enligt både Riksbankens egna och andras prognoser kommer man att fortsätta sänka räntan såväl under resten av detta år som under nästa år.

Detta betyder i sin tur att vi kan börja bedriva en mer normal – och kanske till och med expansiv – finanspolitik, till skillnad från den inflationsdämpande och återhållsamma ekonomiska politik vi har bedrivit hittills.

Man kan undra om något av detta hade hänt om åtminstone delar av oppositionens budgetpolitik, där det föreslogs att staten skulle trycka mer pengar och att vi skulle låna oss ur inflationskrisen, hade blivit verklighet. Så hade troligen inte varit fallet.

Problemen vi ser framför oss nu stavas inte inflation utan lågkonjunktur, eller åtminstone svag konjunktur, och med det en stigande arbetslöshet. Därför är jag å Sverigedemokraternas vägnar glad över att vi har bidragit till en budgetproposition som syftar till att skapa tillväxt och bekämpa arbetslösheten. Det absolut främsta man kan göra för att bekämpa arbetslösheten är att göra det mer lönsamt att arbeta. Jobb finns det gott om. Många företag har svårt att hitta personal. Men det behöver givetvis löna sig att arbeta, åtminstone relativt att leva på bidrag.

Det är bara halvtid i mandatperioden, men vi har i och med denna budgetproposition sänkt inkomstkatten för vanliga löntagare två gånger. Den minnesgode, herr talman, kommer ihåg att vi även vann den sista budgetvoteringen innan senaste valet och sänkte inkomstkatten även då. Detta skapar sysselsättning, och det leder till fler jobb och fler arbetade timmar.

Det är ett jättestarkt argument att detta leder till fler jobb, men för mig är huvudargumentet att det ökar friheten. Om alla får behålla en större andel av sin egen lön medför det ett egenvärde i sig. När jag säger lön, herr talman, menar jag givetvis även pension. Pension är uppskjuten lön och ska därmed beskattas på samma sätt som om det vore lön. Även pensionärerna får alltså sänkt skatt med denna budgetproposition.

Det finns mer man kan göra för att mota tillbaka arbetslösheten. Man kan exempelvis utvidga växa-stödet så att det omfattar även den andra och inte bara den första anställda. Man kan också höja gränsen för ersättningen från 25 000 till 35 000 kronor per månad. Det kommer att göra skillnad för de allra minsta företagen. Att det blir 11 000 nya platser på yrkesvux kom-

mer också att göra skillnad. På lite sikt kan det göra att de företag som letar personal faktiskt också hittar den.

Herr talman! Jag tycker att det finns tillräckligt med empiriska bevis på att den politik vi för och de åtgärder vi vidtar och de beslut vi fattar för att driva denna politik framåt funkar. Det är ingen slump att bränslepriserna är avsevärt lägre nu jämfört med de skyhöga priser som var när vi tog över. Då kostade en liter diesel över 28 kronor och en liter bensin 22 kronor. I dag är dieseln 11–12 kronor billigare och bensinen 5–6 kronor billigare. Det är ingen slump utan resultatet av målmedvetna beslut och skattelättnader, steg för steg, som har åstadkommit denna tydliga förbättring.

Det är ingen slump att det är fler som utvandrar än invandrar till Sverige för första gången på 50 år. Vi har fattat ett antal beslut i syfte att minska invandringen till Sverige, och nu har vi inte bara minskad invandring utan också nettoutvandring. Denna utveckling kommer att förstärkas med denna budgetproposition. Nu börjar vi för första gången någonsin att arbeta aktivt med återvandringspolitiken.

Vårt arbete är dock inte färdigt, tvärtom. Det finns mycket arbete kvar att göra, och det ska vi få på plats under resten av mandatperioden. I vilken riktning vi går borde dock vara övertydligt.

Politik funkar, och därför får politiska beslut konsekvenser. Vill man ha världens högsta priser på drivmedel får man det, och förra mandatperioden hade Sverige högst bränslepriser i hela världen eftersom de partier som då satt vid makten ville det. Men nu slipper vi det eftersom vi vill annorlunda. Vill man ha höga elpriser stänger man ned fullt fungerande elproduktion, vilket den förra regeringen gjorde. Vi fyra på vår sida motsatte oss det, men vi hade som bekant inte majoritet. De höga elpriserna märker man av lite extra om man råkar bo i elprisområde 4, det vill säga de södra delarna av landet. Vill man ha en ansvarslös och okontrollerad migrationspolitik får man det; det är bara att fatta beslut i den riktningen. Vill man däremot ha en mer restriktiv migrationspolitik kombinerad med en aktiv återvandringspolitik fattar man beslut i den riktningen. Det är ganska tydligt vilken linje våra fyra partier har valt, och det är ganska tydligt vilken linje deras fyra partier väljer.

Herr talman! Det finns mycket annat som är bra i budgeten. Bränsleskatterna kommer att fortsätta att sänkas. Bensinen blir 75 öre billigare till nyår, och skatten på jordbruksdiesel kommer att ligga kvar på EU:s absoluta miniminivå.

Flygskatten avvecklas helt och hållet i mitten på nästa år. Den har verkat tillväxthämmande och menligt på Sveriges konkurrenskraft, kanske inte primärt för Stockholmsregionen men för andra delar av landet.

Den rakt igenom meningslösa och ogenomtänkta plastpåseskatten kommer att försvinna om drygt en månad, den 1 november.

Malusbeskattningen på husbilar kommer att försvinna. Då kommer det att bli ekonomiskt rimligare att åka på campingsemester, helst inom Sveriges gränser så att Sveriges campingnäring drar nytta av denna reform. Men det får man förstås bestämma själv.

Mikrobryggerierna kommer att få sänkt skatt, för vi vill att denna näring inte bara ska överleva utan också utvecklas. Det finns en fantastisk kultur förknippad med detta.

Prot. 2024/25:7
19 september

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Det kommer att bli mer förmånligt att spara på ett investeringsspar-konto eller i en kapitalförsäkring. Det är bra, för ju mer eget sparande man har, desto mindre är man beroende av andra och, ipso facto, har mer frihet.

Försvarsmakten stärks. Vi kommer att nå upp till 2,4 procent av bnp redan nästa år, det vill säga klart över Natos miniminivå på 2 procent.

Vi kommer också att få en mycket omfattande tandvårdsreform på plats under mandatperioden. Den kommer att göra det väsentligt billigare för äldre från 67 år och uppåt att uppsöka tandvård. Denna reform kan faktiskt vara skillnaden mellan att uppsöka tandvård och inte och göra att beslutet baseras på hälsomässiga överväganden snarare än privatekonomiska.

Man kan, och bör också, fråga sig om något av detta blivit verklighet om oppositionen satt vid makten. Lägre bränslepriser? Knappast. Restriktiv migrationspolitik? Inte en chans. Sänkta inkomstskatter och sänkta skatter i största allmänhet samt historiskt stora satsningar på försvar och rättsväsen? Nej.

Herr talman! Halva mandatperioden har gått, och hur vårt alternativ ser ut hoppas jag börjar bli ganska tydligt för väljarna. Hur oppositionens alternativ ser ut vet de inte ens själva. Hur ska då väljarna kunna veta det? (Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Andersson, Mats Arkhem, Staffan Eklöf, Ann-Christine Frohm, Nima Gholam Ali Pour, Christian Lindefjärd, Robert Stenkvist och Leonid Yurkovskiy (alla SD).

Anf. 4 IDA GABRIELSSON (V):

Herr talman! Pengar är inte allt, mässar finansministern under en presskonferens om den budget vi i dag diskuterar. Döm om min förvåning, herr talman. Är det Sveriges budgetchef som talar i rutan, eller har jag råkat byta till ett flummigt kulturprogram som intervjuar välbärgade filosofer med alternativa verklighetsuppfattningar? Men sådan tur hade inte svenska folket, utan visst var det landets finansminister som sjöng fattigdomens lov. Så nu vet medborgarna vad regeringen har för inställning. När matpriser och boendepriiser ligger kvar på skyhöga nivåer, deppa inte ihop utan sök tröst i finansministerns ord. Har du ingen mat, ät bakelser! Finansministern har talat: Pengar, det är inte allt.

Att pengar inte är avgörande är en uppfattning endast den välbeställda har råd att hålla sig med. Äta bör man annars dör man, som min mormor brukade säga.

Herr talman! Markkontakten verkar regeringen ha tappat för länge sedan. Nu svävar den fritt ute i rymden.

Tack vare Sverigedemokraternas mandat lägger regeringen nu fram en budget som med kirurgisk precision gynnar de egna moderata kärnväljarna – från moderater till moderater. Tusentals varsel i sjukvården hade kunnat stoppas, men de valde att sänka skatten med 45 000 per år för herrar som Jimmie och Ulf.

Vårdplatser försvinner, människor dör på akuten och personalen flyr sjukvården. Skattesänkningarna ger inte mycket i vanligt folks plånböcker men kostar välfärden enormt mycket pengar. När avgifterna höjs blir det inte mycket kvar för medelsvensson, men en smärre förmögenhet överförs från sjukvården till dem som redan har allt. Konsekvenserna stirrar oss nu

i ansiktet. Att de ansvariga inte skäms! En söndertrasad sjukvård kan inte hjälpa oss när vi mest behöver det. Det är inte värt det! Vill de inte se det?

Herr talman! Jorden anropar Tidöstyret: Kom tillbaka till verkligheten!

Herr talman! I Sverige klamrar sig högern, SD och en och annan centerpartist fast vid de gamla dogmer som resten av världen har lämnat. IMF och andra institutioner som sjöng nyliberalismens lov har vänt om. Ojämlikhet skapar inte tillväxt. Frågan är när den polletten ska trilla ned hos den svenska politiska högern, för budgetpropositionen som nu läggs fram har en fördelningsprofil som Krösus Sork skulle vara stolt över.

När jag ser den svenska högern kommer jag osökt att tänka på kalvar som kommer ut på grönbeta – men politikerna är kanske inte lika gulliga. De har väntat så länge på att få styra, men de har inte vanan och verkar därför närmast förvånade över att ha fått folkets stöd. De tänker kanske att varje budget kan vara den sista.

”Halleluja”, utbrister finansministern och tillber Mammon. Till sin tjänst, herr talman, har hon de bröljande SD-pojkarna som fortfarande verkar befinna sig någonstans i högstadiekorridorerna. De låter mycket, men om man säger ”hej” hoppar de till, närmast skräckslagna för sin egen skugga. Jimmie Åkessons ryggrad är så vek att det är ett under att han kan stå upp. ”Pengar är ju inte allt”, tänker de och röstar igenom sänkta kapitalskatter för miljonärer. Med lätt hand inför de i samma knapptryckning straffskatter för sjukskrivna.

Herr talman! Vad har SD fått för att regeringen ska få genomföra sitt moderatbidrag? De har fått något mycket billigare: hatretorik och signalpolitik, som inte har en spänn i budgettabellen. Lika glada är SD för det, men gladast är nog finansministern som får sätta sprätt på pengarna Sverigedemokraterna lovat pensionärer och sjukskrivna.

Herr talman! Devisen ”allt handlar inte om pengar” gäller inte alla. Men för en grupp i samhället konstateras den rent av vara livsavgörande. Lika självklart som alla behöver syre för att andas behöver de förmögna subventioner för att göra rätt för sig. Här ska inga piskor vina. I stället ska vi fjäska och curla. Det handlar inte längre om höginkomsttagare utan om rent förmögna. Mycket vill ha mer. ”Pengar är inte allt”, sa Bill. ”Pengar är allt”, sa Bull.

Herr talman! Folk är inte dumma. De köper det inte. Samtliga analytiker konstaterar att vinnarna i årets budget är de välbeställda. För löntagarkollektivet räcker pengarna kanske till någon biobiljett, medan den med en inkomst på 200 000 i månaden får så pass mycket mer att den kan unna sig ytterligare en lyxresa.

Herr talman! Ingen vill riktigt försvara moderatbidraget. Ministrarna ville inte se människor i ögonen. De gick och gömde sig på fredagskvällen efter presskonferensen. Men som tur var för regeringen ordnade det egna underlaget med ett fokusbyte. Ordföranden i riksdagens justitieutskott hade delgivits brottsmisstanke. Efter att ha tagit världshistoriens kortaste mikropaus var han tillbaka med offerkoftan knäppt hela vägen upp.

När jag tänkte att debatten väl äntligen måste flyttas från regeringsunderlagets alldeles egen metoo-kampanj som hölls till Jomshofs ära dök Socialdemokraternas lotteriskandal upp. Då blev det drag under galoscherna. Produktiviteten på Regeringskansliet har aldrig ökat i sådan omfattning. Ministrar man inte ens visste fanns dök upp och förfärades.

Är det vetskapen om att avtrappningen av jobbskatteavdraget ska tas bort som höjt arbetsmoralen? Lotterifrågan verkade rymmas inom var ministrars portfölj. ”Nu tar vi i för kung och fosterland”, tänkte samtliga ministrar och spände Twitterfingrarna för att spamma flödet likt telefonförsäljare med färdiga talmanus. Upprördast av alla var minister Romina Pourmokhtari. Hon sa att hon kände äckel över sin tid som telefonförsäljare. Hur hon kommer att känna inför sin tid som klimat- och miljöminister får vi kanske veta i efterhand. ”Men vad är problemet?” tänker någon. ”Finansministerns egen pressekreterare kan väl få skriva sjuttioelva inlägg på X om lotterna och cirka noll om ministrarnas egen budget?”

I dag diskuterade jag i radion Vänsterpartiets förslag om att införa ett förbud mot telefonförsäljning likt det som andra europeiska länder tillämpar. Men då verkade ministrarna ligga utbrända med Twittertummen i bandage, för ingen vågade ta den debatten.

Det är förstås inte regeringens fel att Kombilotteriet inte tagit sitt ansvar. Men det är regeringens och Sverigedemokraternas skyldighet att inför väljarna stå för konsekvenserna av den politik de driver. När man regerar har man makten att förändra livet för människor.

Sverige ligger i botten i Europas tillväxtliga. När det kommer till arbetslösheten ligger vi i stället i topp. Regeringen skryter om att ha bekämpat inflationen, men i själva verket har arbetet gått ut på att låta medborgarna ta smällen. I andra länder tog man krafttag mot bankernas skyhöga räntor och satte press på matjättarna och elbolagen. I Sverige plockades silkeshandskarna fram. Föreningsfrihet och religion är inte längre privatsaker utan där ska statens långa arm in. Men medborgarnas välfärd är upp till var och en att lösa.

Hatretoriken är förstås inte gratis annat än i budgettabellen. Den drabbar oss alla.

Byråkratiska kolosser kommer inte åt det faktum att högern gett gängen svängdörrar in till vårdcentralerna för att tvätta pengar. Skojare ska inte driva HVB-hem. Saft-och-bulle-politiken mot den organiserade brottsligheten måste bort. Vill man göra något åt grundproblemen måste man följa pengarna.

Vänsterpartiets åtgärder skulle ge medborgarna mer pengar kvar i plånboken – många gånger om jämfört med regeringens satsningar – samtidigt som vi kan ta tillbaka kontrollen över välfärden och se till att sjukvården kan återuppbyggas och återhämta sig.

Jag ser fram emot att diskutera Vänsterpartiets förslag när vår budgetmotion ligger här på bordet. Pengar är inte allt, herr talman, men för att kunna anställa vårdpersonal är pengar avgörande.

(Applåder)

Anf. 5 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Visst förtjänar Sverige bättre än så här? Upp har orden flugit här under debatten, men verkligheten ligger där den ligger.

Sverige har Europas tredje högsta arbetslöshet, efter Spanien och Grekland. I EU faller arbetslösheten. I Sverige under Tidöregeringen stiger den. Nu är den 8 procent – kanske upp till 8 ½ procent. Det är den högsta nivån på tio år, bortsett från pandemins värsta tid. Enligt Konjunkturinstitutet är det 7,5 procents jämviktsarbetslöshet, alltså oberoende av konjunktur. Bakom siffran 454 000 personer döljer sig många människor i nöd, både

arbetslösa och människor i deras närhet. Det går inte att blunda för detta samhällsproblem. Det går inte att vända bort blicken.

Vi vet vad den här typen av arbetslöshet gör med integrationen. Vi vet vad den här typen av arbetslöshet gör med kriminaliteten. Vi vet vad den gör med de regionala klyftorna. Men vi vet också hur vi historiskt har vänt arbetslöshetsutvecklingen. Vi vet att fyra av fem jobb skapas i små och växande företag. Vi vet vad som gör att de kan anställa: lägre kostnader och lägre skatter på att anställa. På detta, herr talman och åhörare, lägger regeringen drygt 1 promille av sina 60 miljarder.

Vi vet att också utbildning leder till jobb. På det lägger regeringen mindre än vad den gör på lite billigare bensin och diesel – igen.

Vi vet att välfungerande infrastruktur behövs för att skapa jobb. På det lägger regeringen ingenting nytt alls i sin budget, trots all retorik om alla hundratal miljarder.

Vi hade kunnat ha en massiv nationell satsning för att pressa ned arbetslösheten och få upp tillväxten, som för övrigt är en av Europas sämsta. Ändå är det som om denna fråga knappt existerar i debatten. Den nämns lite i förbifarten av finansministern och bland annat Socialdemokraterna, men det låter mest som om det vore ett naturfenomen eller det nya normala att ha bland Europas högsta arbetslöshetstal.

Var finns viljan? Var finns viljan att stå på småföretagens sida, som vi en gång gjorde, så att de kan anställa? Jag noterar att ni i denna budget ångrar en av de skattehöjningar ni gjorde för småföretagarna, eftersom ni återinför det så kallade växa-stödet. Men ni har höjt skatten på att anställa hundra gånger mer sedan ni tillträdde. Det kostar 100 000 kronor för ett kafé med tre unga anställda. Våldigt många små företag som kämpar för sin idé och sin bygd är i samma situation.

Samtidigt finns det pengar till annat, som ett återvändarbidrag på 350 000 kronor per person, trots att regeringens egen handplockade utredare – uppenbarligen ärlig ekonom – förklarat att det är verkningslöst och meningslöst. Det är hans ord. Är SD:s fixering vid att baxa ut folk ur Sverige tio tjugo gånger viktigare för regeringen än att få in folk i arbete?

Allt tal om produktivitet, strukturreformer och tillväxt är som ett tomt skal där det en gång så stolta Finansdepartementet krympt till en liten underordnad utvecklingsavdelning för tillväxtdrömmar, inkvarterad intill Produktivitetskommissionen på Jimmie Åkessons utvandrings- och kulturkrigarkansli.

(Applåder)

Tänk om vi i stället hade lagt resurser på en intensiv, målinriktad integration med höga krav och höga förväntningar, där förväntan på människor var att de kan och bör bidra, inte att de kan och bör dra!

Innan jag får för mycket applåder, herr talman, vill jag säga att jag även vänder mig till Socialdemokraterna. Retoriken duger inte för att bekämpa arbetslösheten. Det finns för mycket skatter och pålagor och för mycket av den gamla, misslyckade arbetsmarknadspolitik. Här gäller det att förena anständighet och humanism med en riktig klimatpolitik och jobbskapande i växande små företag. Det är det som i alla länder i alla tider har burit upp jobben, tillväxten och välbefinnandet.

Prot. 2024/25:7
19 september

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

I ett läge där vi har problem med ungas arbetslöshet borde det också vara självklart att skolan står stark. I dag slås nästan var femte elev ut före gymnasiet. Varje år är det nästan 18 000 ungdomar som inte går vidare. Det är elever som hade kunnat gå vidare om det hade funnits tillräckligt med lärare och om yrkesprogrammen hade stärkts.

I stället förlorar skolan tusentals anställda i dag. Många små kommuner tvingas att stänga mindre skolor på grund av brist på resurser. De tre vanligaste kategorierna uppsagda offentligt anställda i dag är barnskötare, elevassistenter och lärare. Om skolan ska kunna stå stark måste vi stoppa detta. Hur kan regeringen då lägga mer på billigare bensin och diesel än på skolan?

Det här gör också kampen mot kriminaliteten mycket svårare. Den blir halv och haltande. Tala med de poliser som är ute och möter kriminalitetens mörka vardag! Tala med de socialtjänstassistenter som måste uppsöka familjer i kris och rädda ungdomar och barn som är på väg in i mörkret! Det är barn som tvingas in i detta bottenlösa mörker. Alla – det vet ni – kommer att svara att utan en urstark skola klarar vi inte det här. Utan föräldrar som går till jobbet på morgonen och lär sig svenska vänder vi inte det här.

Sedan blundar regeringen också för klimatet, vår tids kanske största ödesfråga. Regeringen hade en väldigt lång presskonferens i går. Det var ett fyrverkeri av akronymer och en festival av förkortningar som LULUCF, ESR, ETS 1 och 2. Men när allt det här var slut hade man inte på ett enda sätt förklarat hur man skulle få ned utsläppen. När allt det här var slut hade man inte sagt ett enda ord om de översvämningar som i dag drabbar miljontals människor i Europa och som inte bara är ett ekonomiskt problem utan även ett stort mänskligt problem.

Efter detta lilla fyrverkeri kom i den egna budgeten också facit. På sidan 15 i utgiftsområde 20 står det under tabell 3.2 Etappmål följande bedömningar:

- Ett långsiktigt utsläppsmål till målår 2045 uppnås inte.
- Minskning av växthusgasutsläpp i ESR-sektorn till 2030 uppnås inte.
- Minskning av växthusgasutsläpp i ESR-sektorn till 2040 uppnås inte.
- Minskning av växthusgasutsläppen från inrikes transporter exklusive flyg till 2030 uppnås inte, och så vidare.

Det här är sanningen och facit.

Ni säger att ni i den här budgeten minskar utsläppen med 0,20 miljoner ton, men ni har ju ökat dem med många, många miljoner ton innan. För 99 procent av det ni ska nå upp till har ni inte någon lösning.

Jo, ni har en lösning: elektrifieringen. Men just nu är det ju kris för den i Sverige. Det gäller inte minst transporterna. Många av de svenskar som inte har så stor plånbok tvingas välja bort laddbara bilar. Elbilsförsäljningen sjunker, i synnerhet på den svenska landsbygden och för dem som har minst, medan bensin- och dieslbilar ökar.

Till följd av en vikande marknad – där vi tyvärr leder i nedgången för elbilar – är den största planerade batterifabriken i Europa i kris. Volvo har gett upp målet om laddbara bilar. Våra lastbilstillverkare förstår inte vart

ni är på väg. De får varken vindkraftsel för att driva sina fabriker eller en regering som gynnar deras produkter.

Med tanke på att vi vet att Sverige i nästa steg måste producera och köra laddbara fordon är ni ändå på väg rakt ned i diket med backen ilagd och gasen i botten, med monumentala proportioner för Sveriges framtid. Hela den gröna framtid som företagen nogsamt och ärligt har planerat vissnar bara. Tänk alla människor som har tänkt ut och kämpat för att få till lösningar! Alla dessa människor har fått se hur regeringen, efter att den klippt sina invigningsband, haft på sig sina skyddshjälm och gula västar, solat sig i glansen av den gröna omställningen, bara släpper dem så fort tv-kamerorna och kamerablixtarna slocknat.

Folk kan inte byta bil för det finns ingen marknad. Elen kommer inte. Det finns en småaktighet, ibland i det lilla: straffbeskattning på biogas och nu senast på solel. Folk som producerar egen solel ska få en extra solskatt. Regeringen har 60 miljarder i budgeten, men dessa människor ska betala 680 miljoner mer för att de producerar solel från paneler.

Det finns också en småaktighet i det stora. Man dumpar Kriegers flak, en vindkraftspark till havs söder om Skåne. Den skulle ha gett el till 500 000 hushåll, det vill säga hela Malmö och Helsingborg. Hela det projekt som man hade kunnat börja bygga redan nästa år dumpar man med en axelryckning eftersom man dyrt och heligt har lovat att inte bekosta kablarna till dessa parker. Detta har man lovat SD. Man lyssnar inte på de skånska företagen eller Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, som varnar för att detta direkt kommer att resultera i dyrare el och tiotusentals förlorade arbetstillfällen.

Nu får det räcka med alla tomma ord. Bota er vindkraftsallergi! Bygg kablarna nu! Bygg Kriegers flak och de hundratals terawattimmarna el till havs nu! Ge de närboende och kommunerna mer tillbaka på elen! Det är dags att blåsa på för mer el, regeringen, för elkunderna i syd, för industrin i väst och för rättvisan i norra Sverige, där man inte kan bära hela bördan för att vi ska få ny grön el. Sverige förtjänar bättre, herr talman.

(Applåder)

Anf. 6 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Jag skulle vilja tala om ekonomins blodomlopp: infrastrukturen. Regeringen och Sverigedemokraterna gör nu den största satsningen på infrastruktur i modern tid: drygt 200 miljarder kronor till och med 2037. Den nya ramen kommer att uppgå till 1 171 miljarder. Det ger oss förutsättningar – lyssna nu – att bygga bort 100 procent av underhållsskulden på väg.

Det här är bra. Det är riktigt bra. Underhållsskulden har oberoende av regeringsfärg vuxit sig större och större. Det vet vi alla. Var fjärde väg i landet anses nu vara i dåligt skick. Illa fungerande transportleder leder också till att utryckningstiden för exempelvis ambulanser och räddningstjänst blir längre.

Pendlartiden mellan hem och arbete påverkas av ständiga förseningar. Det vet många av oss som sitter i den här kammaren och som pendlar hit till Stockholm. När man väldigt ofta upplever att tågen inte går i tid gör det att man i vissa fall kanske väljer bort tåget. Mälardalsrådet har beräknat att kostnaden för trängsel och förseningar i trafik och kollektivtrafik bara här i den egna regionen är 6 miljarder kronor årligen. Undersökningar visar

också att vi måste satsa på infrastrukturen för att tillväxten ska komma att bli verklighet. En god infrastruktur gynnar alla: familjen, företagen och tillväxten.

Herr talman! Jag går nu in på den andra delen av mitt anförande. Detta är den tredje budget som den här regeringen lägger på riksdagens bord. Den skiljer sig från de tidigare. Under två år var vi tvungna att lägga fram återhållsamma budgetar. Tanken var att finanspolitiken skulle kroka arm med penningpolitiken. Arbetsmarknadens parter tog ansvar för att vi skulle vinna kampen mot inflationen och få ned den så fort som möjligt. Nu ska vi bygga Sverige starkt igen genom att få fart på den ekonomiska tillväxten, vilket har varit Kristdemokraternas ingång i de här budgetförhandlingarna.

Vi har hört den politiska retoriken här i kammaren – man försöker göra gällande att valet står mellan skattesänkningar och en fungerande välfärd. Jag skulle vilja säga att det är ett mycket vågat påstående. Den förra regeringen höjde nämligen en rad skatter, men jag tror att det är väldigt få som ansåg att välfärden blev bättre.

Däremot – och det är min åsikt som kristdemokrat – hotas välfärden om vi inte får fart på tillväxten. En fungerande välfärd byggs inte med ord eller klasskamp retorik utan genom att vi får tillväxten att skjuta fart och ökar självförsörjningen. Det är nämligen inte skattesatser som finansierar välfärden, utan det är och förblir skatteintäkter som gör det. När människor jobbar mer ökar skatteintäkterna. När fler vågar ta tag i sin dröm att starta eget företag – och dessutom kanske också anställa folk därför att det visar sig att idén bär – skapas skatteintäkter. Det är på det viset vi kan klara välfärdsåtagandena i framtiden.

Herr talman! Vi kan konstatera att Sverige har bland världens högsta marginalsatser. Produktivitetskommissionen har anmärkt på detta och konstaterat att det hämmar drivkrafterna att utbilda sig och jobba extra. Det kan också till exempel vara så att man väljer att löneväxla i stället för att ta ut högre lön. Och så handlar det naturligtvis om utbildning. Är det verkligen värt att studera de där extra åren om man ser att det man får i form av lön äts upp av en hög marginalsatt? Ju högre marginalsatt, desto mindre tjänar individen på att arbeta fler timmar, avancera i yrkeslivet eller skaffa sig en utbildning som ger en högre lön.

Herr talman! I den här budgeten fortsätter regeringen att prioritera vården, brottsbekämpningen, resurser till skola och omsorg och åtgärder mot psykisk ohälsa. Det görs även stora förstärkningar av försvaret. Det finns goda förutsättningar för Sverige att klara den knivskarpa konkurrens som finns från andra länder. Sverige rankas alltså som ett av världens mest innovativa länder, och vi lockar till oss investeringar. På många områden – teknik, life science, industrins gröna omställning – skulle jag vilja hävda att vi är världsledande. Men vår position hotas om vi inte får hjulen att börja snurra snabbare.

Herr talman! Sverige ska vara ett land som präglas av tillväxt, innovation, spetskompetens och en fungerande välfärd. Den här budgeten ligger i linje med denna ambition.

(Applåder)

Herr talman! Den budget som regeringen har presenterat i dag är tyvärr inte en budget som löser de samhällsproblem som vi står inför. Utsläppen ökar, och välfärden går på knäna. De problemen löser man inte med stora skattesänkningar för höginkomsttagare eller genom att satsa mer på åtgärder som förvärrar klimatkrisen än på sådana som minskar utsläppen.

Jag har många gånger i den här talarstolen sagt att klimatkrisen är vår tids ödesfråga. Klockan tickar nu allt snabbare, och vi spelar rysk roulette med vår planet, som FN-chefen sa. Det är alltså på riktigt.

Jag vet att regeringens företrädare läser och tittar på nyheter varje dag. De vet att Sveriges kustsamhällen hotas av höjda vattennivåer, att äldre tvingas stanna inomhus under sommarens värmeböljor, att krig och konflikter i världen ökar i klimatförändringarnas spår och hur extremväder blir vardag. Regeringen och Sverigedemokraterna vet allt detta. Men inte heller i den här budgeten ser vi att man skulle ta klimathotet på allvar – tvärtom. Man fortsätter sänka skatten på bensin och diesel. Man avskaffar flygskatten och låter järnvägen förfalla. Man ägnar sig åt siffertrixande och bokföringsmanövrar i stället för att bedriva en politik som faktiskt minskar utsläppen.

Jag undrar: Förstår man inte allvaret? Tror man att problemet bara är politiskt och inte finns på riktigt? Är det därför man så lättvindigt avvisat Miljöpartiets politik, som faktiskt skulle minska utsläppen? I så fall är det dags för regeringen att höja blicken och vakna till.

Jag förstår det verkligen inte. Jag förstår inte hur man kan subventionera flyget och lämna tågresenärerna på perrongen. Jag förstår inte hur man kan ha elektrifiering som huvudnummer i sin klimatpolitik och samtidigt bedriva en politik som minskar vindkraftsutbyggnaden och elbilsförsäljningen.

Jag och Miljöpartiet är långt ifrån ensamma om att kritisera den här regeringens så kallade klimatpolitik. Både Finanspolitiska rådet och Klimatpolitiska rådet har i skarpa ordalag kritiserat regeringens brist på verkningsfulla reformer.

En effektiv klimatpolitik måste stå på två ben. Det behövs styrmedel för att få bort fossila bränslen, men det behövs också stora investeringar i de gröna, fossilfria och hållbara alternativen, som att säkra elförsörjningen med mer vindkraft, gärna till havs, att energieffektivisera, att satsa på tågen och kollektivtrafiken och att ge fler människor möjlighet att byta till elbil. Sverige är ett av de rikaste länderna i världen. Men vi och alla andra kommer att bli fattigare om vi inte lyckas sänka utsläppen och investera. Därför måste vi låna till investeringar nu för att bygga Sverige starkare.

Nu i höst ska vi avsluta översynen av överskottsmålet och det finanspolitiska ramverket. Vi ser att det finanspolitiska ramverket måste klimatsäkras. Detta har lyfts av såväl Finanspolitiska rådet som Klimatpolitiska rådet. Jag kan inte nog understryka vikten av att vi landar i ett ramverk som ger utrymme åt investeringar i en rättvis klimatomställning. Det gynnar oss nu, och det gynnar framtida generationer.

I valrörelsen lovade Tidöpartierna att ny kärnkraft skulle byggas utan statliga stöd, ge lägre elpriser och lösa alla klimatutmaningar. Finansministern hävdade till och med att byggandet av nya reaktorer skulle påbörjas inom 100 dagar efter valet. Men nu har verkligheten kommit i kapp. Regeringens utredare föreslår hundratals miljarder i statliga lån och subven-

tioner och en särskild kärnkraftsskatt som ska betalas av samtliga hushåll och företag i Sverige för att hålla den dyra kärnkraften under armarna.

Regeringen påstår att ny kärnkraft behövs för att klara klimatomställningen, men det stämmer helt enkelt inte riktigt. Tvärtom gör de långa byggtiderna och de höga elkostnaderna att elektrifieringen försenas. Näringslivet behöver ny grön billig el nu för att ställa om. Det är bara det förnybara som kan leverera det. Regeringens enögda kärnkraftsfokus bromsar helt enkelt klimatomställningen och riskerar dessutom att bli ett slukhål för skattebetalarnas pengar.

Inte nog med att regeringen helt saknar ambitioner när det kommer till minskade utsläpp – även övriga miljömål är minst sagt styvmoderligt behandlade. Man har haft chansen att i den här budgeten gå fram med offensiva satsningar för att skydda såväl skogen som haven och göra naturen mer tillgänglig för fler både i dag och i framtiden. Men man väljer att låta bli.

Om regeringen verkligen ville skulle man nu kunna rädda Östersjön. Det finns förslag om en ny havsmiljölag som skulle kunna göra just det. Men i stället har vi en regering som passivt ser på när sillen fiskas ut av stora industritrålare för att bli fiskmjöl och hela ekosystemet kollapsar.

Vi är många svenskar som är stolta över vår fantastiska natur och vill bevara den för dem som kommer efter oss. Men efter flera år av underfinansiering från högerpartierna är skötseln av våra vandringsleder i naturreservat och nationalparker väldigt eftersatt. Den rännil som regeringen nu lägger tillbaka är helt enkelt för lite för att bevara de naturvärden som kan gå förlorade för alltid om inget görs. I stället för mer natur för fler blir det med den här regeringen fler kalhyggen, mindre biologisk mångfald och färre som kan röra sig i naturen.

Efter två år av passivitet i den ekonomiska politiken från Tidöpartierna befinner sig Sverige nu i en lågkonjunktur som blivit mer utdragen än den behövt bli. Man har agerat för lite och för sent. Nu när man får chansen att satsa väljer man att sänka skatten för rika samtidigt som vården, som går på knäna, får mindre pengar.

Vi vet alla att det bästa sättet att tackla en lågkonjunktur är att stötta hushåll med små marginaler, värna välfärden och göra gröna framtidsinvesteringar. Regeringen och Sverigedemokraterna gör precis tvärtom. Man sänker skatten mer specifikt för höginkomsttagare, men låter barnfamiljer i ekonomisk utsatthet se sitt bostadsbidrag minska med upp till 2 100 kronor i månaden. Det blir småsmulor över för personer med lägre inkomster efter att de högvärlönde har fått sitt.

Ska Sverige stå starkt måste vi ha en välfärd som fungerar i hela Sverige. Vård, omsorg, skola och socialtjänst är alla delar som gör oss till ett samhälle. Det är hög tid att vi investerar i det.

De unga som skjuter och blir skjutna har i de allra flesta fall levt hela sina liv i Sverige. De har gått i förskola och skola här, men någonstans på vägen har deltagandet i samhället bytts ut mot gängen.

Vi vet sedan länge att det främsta vapnet mot kriminalitet och utanförskap är en lyckad skolgång. Jag vet det, forskarna vet det och regeringen vet det. Ändå lyser de stora satsningarna med sin frånvaro.

Det finns inga genvägar här. Det behövs fler vuxna i skolan, mer tid för varje barn, snabba och tidiga insatser och en skolhälsovård som fungerar, och för det behövs mer pengar. Det är varken enklare eller svårare än så.

Men det är en fråga om prioriteringar och att våga ställa sig frågan om vad som är viktigast. Är det skattesänkningar för oss som redan har det väldigt bra, eller är det fler vuxna i skolan som kan se varje barn?

Det är inte bara i skolan som regeringen skär ned med allvarliga konsekvenser. Vården befinner sig i kris efter år av underfinansiering. Då lägger regeringen fram en budget som innebär att vården nästa år får mindre pengar. Hur ska det lösa vårdkrisen?

Det vi vet är att sjuksköterskorna i vården måste bli fler och få bättre löner och en bättre arbetsmiljö. Det kostar pengar. Det borde till och med en moderat finansminister se.

Förutom att lämna familjerna, välfärden och klimatet i sticket sänker regeringen nu också biståndet kraftigt. Det görs i en tid när de humanitära behoven ökar i snabb takt på grund av krig, svält och klimatförändringar. Att då minska vår del av insatsen för att skapa mer demokrati, mer jämställdhet och mer motståndskraft mot klimatförändringar är ingenting annat än kortsiktigt och mycket cyniskt.

Herr talman! Att det är rika män som är vinnare på den här budgeten är talande för regeringen och dess prioriteringar. Den är orättvis och oärlig. Neddragningar omskrivs till satsningar. Den sviker vanligt folk och eldar på orättvisorna i samhället. Vi i Sverige förtjänar bättre än så.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Westerlund (MP).

Anf. 8 CECILIA RÖNN (L):

Herr talman! Så här i budgettider frågar jag mig vad staten är till för. Vilket samhällskontrakt är det som vi i Sverige vill ha?

Det jag jobbar för, och det jag står här nu och säger, är att du ska kunna känna att alla barn ska gå i en kunskapsskola där grunderna fungerar, att det finns hjälp om man blir sjuk, att ens mamma får en fin omsorg om hon behöver det, att tågen kommer i tid och att den som utbildar sig och jobbar faktiskt får behålla hälften av sin lön. Alla ska få leva sitt liv i frihet som de själva vill och utan hedersförtryck.

Sverige behöver mer framtidsstro. Med den här budgeten är vi i Liberalerna med och möjliggör en ljusare morgondag. Det är bara genom en stark ekonomisk tillväxt som vi kan säkra en bra välfärd. Det ena finns inte utan det andra.

Det här är en budget för att få igång den ekonomiska tillväxten igen genom stora satsningar på infrastruktur, forskning, yrkesutbildningar, skola, klimat, företagens förutsättningar och skattesänkningar.

Vi ger en vitamininjektion till de allra minsta företagen genom att göra det billigare att anställa med utvidgat och utökat växa-stöd. Dessutom gör vi Sverige mer attraktivt och gör det enklare för företag att locka hit världens spetskompetens med en förbättrad expertskatt.

Nu gör vi också den största satsningen på forskning någonsin. Det kommer att stärka Sveriges konkurrenskraft. Svensk forskning behöver fortsätta att stå sig internationellt. Det är tydligt att det behövs en liberal utbildningsminister för att kunskap, forskning och innovation ska prioriteras.

Herr talman! Nu stärker vi arbetslinjen genom sänkt skatt för dem som jobbar. Liberalerna krävde under förra mandatperioden att regeringen skulle ta bort värnskatten. Nu går vi vidare.

I den här budgeten försvinner äntligen avtrappningen av jobbskatteavdraget. Det kommer att ge kraft till tillväxten och ge incitament för fler att till exempel ta extra ansvar för jobbet eller vidareutbilda sig. Låt mig vara tydlig. Straffskatter på utbildning och arbete hör hemma på sophögen.

Våra klimatmål ska nås. Nu lägger vi fram en budget som tar oss mot nettonollutsläpp år 2045. Med denna budget kommer Sveriges totala utsläpp att minska. Med dessa utsläppsminskningar beräknas vi klara våra ESR-åtaganden till 2030. Utsläppen kommer att vara lägre år 2026 än när vi tillträdde 2022.

Transporterna behöver fortsätta att elektrifieras, vilket vi gör genom en elbilspremie, satsning på laddinfrastruktur och utredning om sänkt skatt vid publika laddstolpar.

Planeringen för att säkerställa ny kärnkraft går in i en mer intensiv fas. Jag hoppas att det snart är verklighet att sätta spaden i jorden för nya reaktorer i Ringhals i min hemkommun.

Ny fossilfri elproduktion behövs för klimatomställningen nu och framöver. För att öka kommunernas incitament att säga ja till vindkraft inrättas ett stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatt för vindkraftsanläggningar.

Utsläppen i jordbruket behöver minska. Vi inför därför Kväveklivet. Det är ett nytt tillfälligt investeringsstöd för att minska utsläppen av ammoniak och växthusgaser inom jordbruket.

Arbetet med att bevara värdefull natur och ekosystem behöver fortsätta. För att möjliggöra detta satsar vi bland annat på att bevara naturvärden i skyddade områden och att restaurera betesmarker.

Herr talman! I år är det 30 år sedan Liberalerna drev igenom en av vår tids största frihetsreformer, LSS. Under den socialdemokratiska regeringen urholkades schablonersättningen genom konstant låga uppräknings. För Liberalerna är LSS lika viktig nu som då. Vi har drivit på för en högre uppräkning. I år har den dubblats, och vi har dessutom halverat föräldraavdraget.

Herr talman! Vi liberaler har tagit strid för jämställdheten och kvinnors rättigheter ända sedan vi slogs för kvinnors rösträtt för över hundra år sedan. Vi stärker Jämställdhetsmyndigheten och går vidare med utredningar om att skydda några av de allra mest utsatta och bortglömda grupperna, kvinnor i prostitution. Samtidigt är vi fast beslutna att bekämpa alla former av hedersrelaterat våld och förtryck.

Sist men inte minst: ISK är en populär sparform. Nu gör vi det ännu förmånligare att spara så att fler svenskar ska kunna bygga upp sitt eget frihetskapiatal. Det är en frihet och en trygghet att veta att du kan ta dig ur oönskade situationer.

Reform för reform är Liberalerna med och formar en ljusare morgondag där människor får större makt att skapa sig sin egen framtid i ett bättre Sverige.

(Applåder)

Anf. 9 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack till alla kollegor för olika inlägg! Vi har mycket gemensamt, men ibland skiljer det sig också åt.

Jag vill lyfta en fråga under dessa två minuters talartid som jag vet att många av oss tycker är viktigare än många andra. Det handlar om stödet till Ukraina och om det invasionskrig som Ryssland utövar där. Flera av oss har varit i Ukraina och hälsat på våra kollegor. Vi har fattat beslut här i riksdagen om stöd.

Någon kanske undrar varför vi gör detta. Ibland möter vi människor i Sverige och på andra ställen som tycker att det är onödigt. Men att ett parlament som det svenska kan vara så överens från vänster till höger om att stötta Ukrainas kamp är helt ovärderligt. Vi står enade i de allra svåraste frågorna – de frågor som betyder så mycket på riktigt för andra. Det handlar om krig eller fred. Det handlar om frihet eller förtryck. För mig som representant för regeringen känns det väldigt bra att vi står tillsammans i den frågan, speciellt vid besök i andra länder. Det är bra att vi är enade.

Men detta har såklart också påverkan på regeringens budget. Vi har bestämt oss för att avsätta en ram på 25 miljarder per år 2024, 2025 och 2026. Det påverkar underskottet, men vi har också varit tydliga i den budget som ligger på bordet med att det är en avvikelse som är rimlig. Vi vill inte att det här ska tränga undan andra viktiga delar här hos oss.

Kriget kan bli långvarigt, och då är det väldigt bra att veta att vi står tillsammans och att vi alla känner att Ukrainas kamp inte bara är en kamp för landet självt. Det är en kamp för Europa, men det är också en kamp för Sverige.

(Applåder)

Anf. 10 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag är också glad över att det finns en så bred politisk enighet i Sveriges riksdag om stödet till Ukraina.

När jag lyssnar till finansministern och företrädare för regeringsunderlaget hör jag att det sägs en del bra om tillväxt. Nu har vi haft en period när Sverige har presterat väldigt dåligt tillväxtmässigt under två års tid. Vi har haft en av de sämsta tillväxttakterna i hela Europa. Under den här tiden har också Sverige gått i en annan riktning än de övriga länderna och haft en ökande arbetslöshet. Det här är inte okända frågor, utan dem har vi pratat om i den här kammaren under lång tid.

Min fundering är: Varför innehåller inte budgeten det som genererar tillväxt – bostadsbyggande, offentliga investeringar, energiutbyggnad, utbildningssatsningar och vuxenutbildning? Det är sådant som vi vet leder till tillväxt och fler jobb i det här läget. Finansministern kan väl inte på allvar tro att en riktad skattesänkning till de mest välbeställda i Sverige genererar ökad tillväxt i Sverige.

(Applåder)

Prot. 2024/25:7

19 september

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Anf. 11 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag är glad över att också Mikael Damberg nu pratar tillväxt. Det har han inte gjort så många gånger tidigare. Tillväxt är en fråga som jag har brunnit för under lång tid, för jag vet att om nästa generation ska få det bättre än vi måste ekonomin växa.

Just nu har vi absolut lågkonjunktur, vilket också Tyskland och Frankrike har. Sverige har det för att vi har en rentekänslig ekonomi, men vi är på väg igenom detta. Som jag sa i mitt tidigare inlägg handlar det om att jobba på bred front. Vi har en forskningsproposition och en infrastrukturproposition som är större än någonsin. Skatter ska vara skatter som uppmuntrar både företagande, studier och arbete. Regeringen gör allt detta plus en bidragsreform och enorma satsningar på utbildning – listan kan göras lång.

Jag vet inte var Mikael Damberg har varit de senaste åren, men allt detta kommer att rendera en ökad tillväxt om man fokuserar på rätt sätt. Och det tänker regeringen göra. När ekonomin växer kommer det att komma fler till del, och det kommer att kunna bära välfärden i framtiden i stället för höjda skatter eller underskottsmål.

Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Resultatet än så länge från finansministern när det gäller tillväxt är att Sverige ligger i Europas bottenliga. Sverige presterar som ett av de sämsta länderna i Europa.

Vi har under de här två åren hävdade att regeringen inte gör tillräckligt mycket för att hålla uppe tillväxten och bekämpa arbetslösheten. Det är en del av vår huvudkritik mot regeringen.

Nu går regeringen fram med skattesänkningar som riktar sig mest till dem med stora inkomster. Jag hävdar att satsningar på vanligt folk, plånboken hos pensionärer eller barnfamiljer, leder till mer effekt på konsumtion och tillväxt än regeringens satsningar på de mest högavlönade i Sverige.

Att sänka skatten för Jimmie Åkesson med 30 000 kronor om året bara med den här speciella skattesänkningen samtidigt som man sänker ersättningen till de fattigaste barnfamiljerna är dålig konjunkturpolitik, men det är också en ganska omoralisk politik.

Hur känns det, finansministern, att försämrade för de fattigaste barnfamiljerna samtidigt som man öser pengar över dem som har mest pengar i Sverige?

(Applåder)

Anf. 13 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Mikael Damberg kanske har missat de två senaste åren, när vi har haft stora stöd till hushållen. Förra året var det 40 miljarder. Vi sänkte skatten för alla förra året. Vi pausade brytpunkten. Vi sänker skatten för alla nu. Det där är inte ett hån mot människor. Hånet ligger i att aldrig tycka att det är okej att sänka skatten för vanliga människor.

Att vi nu sänker marginalsatten är, som OECD, Produktivitetskommissionen och många andra säger, klok politik eftersom marginalsatten hämmar tillväxt och därmed också ger mindre pengar till välfärd och för-svar.

Jag har hört ordet ”hån” klinga på många ställen i dag. Jag måste ändå säga, herr talman, att det känns lite magstarkt. Det jag tycker är ett hån i dag är att Socialdemokraterna fortfarande inte kan ge besked om alla dessa äldre människor som har blivit grundlurade av personer som har ringt upp dem. Det är kriminella. Det här är sant, och man får ta ansvar.

Att låta ekonomin växa och att låta tillväxten komma alla till del är inte ett hån mot någon, menar jag. Att lura äldre – det är ett hån.
(Applåder)

Anf. 14 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Här behöver man i alla fall inte oro sig för att bli lottlös. Det tog inte lång tid innan detta togs in även i den här debatten.

Men jag tänkte återgå till regeringen, ni som styr Sverige och har makten att förändra för vanliga människor med den budgetproposition som finansministern lägger fram. Jag funderar på dem som sliter i sjukvården, på äldre som inte klarar hyran och på patienter och anhöriga. De får inte livet att gå ihop, och vårdcentralerna kan inte ta emot patienter. Samtidigt sänker regeringen skatten med 48 000 kronor för den som tjänar miljonbelopp. Kan finansministern ändå inte förstå att det sticker i ögonen på dessa människor?

Anf. 15 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det jag försöker beskriva, Ida Gabrielsson, är en utveckling där vi ser att svensk tillväxt kommer att öka.

Jag kan verkligen understryka för Ida Gabrielsson att jag ser de människor och personer som hon nämner varje dag. Med den politik regeringen nu bedriver sänker vi skatten för alla två år i rad. Förra året pratade vi med matjättarna, och matpriserna började sjunka. Nu gör vi en tandvårdsreform som är den största på 20 år. Det är något som Vänsterpartiet inte har lyckats förhandla fram med någon regering. Vi höjer nu rehabiliteringspenningen för första gången sedan 2012.

Allt detta gör vi sammantaget. Vi kan göra det, för vi kan prioritera. Vi kan komma överens, och vi hjälper människor. Men som jag har sagt tidigare kommer jag också alltid att ta ansvar för tillväxten och för att ekonomin ska växa. Den har växt för dåligt sedan finanskrisen, och nu är det dags att vända på det.

(Applåder)

Anf. 16 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Frågan är inte om vi vill ha ökad tillväxt. Tillväxten har varit negativ flera kvartal med den här regeringen. Vi ligger sämst till i Europa. Min fråga var om det är anständigt att ge en person som redan har det väldigt gott ställt, som tjänar miljonbelopp, 48 000 kronor mer i hushållsstöd per år.

Att bli uppläxad av en finansminister som gör vinst varje gång på sitt alldeles egna lilla lotteri till ministerskrået är ungefär som att bli uppläxad av kungen när han skulle förklara för folket att det inte kom några stekta sparvar flygande. Han var inte rätt man för jobbet, helt enkelt.

Anf. 17 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Ja, vad ska man säga? Jag kan bara konstatera att synen på skatt skiljer sig från en moderat till en vänsterpartist. Det var ingen nyhet. Det är väl världens mest uppenbara sanning.

Vad det handlar om är att människor som jobbar och sliter hårt, som kör bussen varje morgon, går sitt nattpass på sjukhuset eller någonting annat, faktiskt ska kunna få behålla lite mer av sin lön. Det är därför vi under många år har sänkt skatten för låg- och medelinkomsttagare och tänker fortsätta att göra det. Det är i grunden bra. Man kan då få ekonomin att växa, och så kommer det mer pengar till välfärden.

På tal om att allt inte är pengar – jag uppfattade att Ida Gabrielsson kanske missuppfattade det lite grann – har det nya styret här i Region Stockholm tillsammans med Vänsterpartiet nu höjt skatten i regionen. Under första året sedan det nya styret tillträdde växte köerna med 43 procent. Uppenbarligen är inte allt pengar.

(Applåder)

Anf. 18 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Nu ska jag göra det man egentligen inte ska göra, nämligen ställa två frågor på en gång och förvänta sig svar på båda.

Finansministern tog upp en för mig och vårt parti väldigt viktig fråga, nämligen stödet till Ukraina. Vi är eniga om de 25 miljarderna per år. Men vi frågar oss ändå: Borde man inte öka detta? Borde inte vi vara bland dem som leder, tillsammans med Baltikum, i Europa och västvärlden? Varför har vi inte 1 procent av bnp varje år som andra länder har – 75 miljarder och inte 25 miljarder? Kan vi inte lova det nu?

Min andra fråga handlar om något vi faktiskt inte kan blunda för: Europas tredje högsta arbetslöshet, som dessutom stiger samtidigt som den faller i andra länder. Jag har hört att finansministern i dag är mycket nöjd, men jag tror egentligen inte att finansministern är så nöjd med detta.

Då undrar jag: När man kan välja mellan att göra något så borgerligt och liberalt som att sänka skatten på att anställa och att göra vad som mer är populistisk symbolpolitik, varför väljer man då – efter att ha höjt skatten på småföretags anställningar med 12 miljarder – att 2026 lägga drygt 300 miljoner kronor på detta och samtidigt lägga 1,4 miljarder på ett återvandringsbidrag, vilket ju är mångfalt mer?

Anf. 19 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Martin Ådahl, för två mycket kloka frågor!

Vi utesluter definitivt inte, och det tror jag inte att någon här inne gör, att vi kommer att behöva ge ännu mer till Ukraina. Vi har fattat beslut om den här ramen för att ha en ordnad process kring stöden. Sedan vet vi inte vad som händer. Det kan behövas mer. Kriget kan också upphöra. Det får vi återkomma till. Jag tror dock att alla här inne känner att vi kommer att behöva göra det som behövs.

Den andra frågan, om arbetslösheten, är otroligt central. Den består av två delar, om jag får bli lite teknisk. Den ena är konjunkturell – när konjunkturen nu har vikit är det lägre efterfrågan i ekonomin och fler blir arbetslösa längre. Den andra är strukturell och handlar om att man i grund och botten inte har rätt utbildning, inte kan språket eller vad det kan vara och därför inte kan komma in på arbetsmarknaden.

Här behöver mycket mer göras. Dessa människor har år ut och år in glömts bort i statistiken. De har ofta inte haft någon kontakt med arbetsförmedling eller kommun och har inte fått det stöd de behöver. Här jobbar vi bit för bit med etableringsjobb, språk för exempelvis invandrade kvinnor, yrkesutbildning och mycket annat. Det är arbete som kommer att pågå och måste pågå länge och intensivt.

Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag hoppas att detta följs upp av mer pengar till Ukraina så att vi kan vara ledande.

Den icke konjunkturberoende arbetslösheten är enligt Konjunkturinstitutet 7 ½ procent. Det är fruktansvärt högt. Är inte lägre kostnader för att anställa en oerhört viktig del i detta, när vi vet att fyra av fem jobb kommer i växande småföretag? Hur kan man då lägga 300 miljoner på det, efter att ha höjt skatterna för småföretagen med nästan 100 gånger mer, och lägga 600 miljoner på det som finansministern just pratade om, nämligen satsningar på integration? Allvarligt talat lägger man ju i denna budget ned lika många som man startar upp, vilket framgår för den som läser noga. Samtidigt satsar man dubbelt så mycket som dessa två poster på ett återvandringsbidrag på 350 000 kronor per person. Hur kan det vara en borgerlig, liberal politik?

Anf. 21 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Först och främst är vi fyra partier som förhandlar budgeten. Sedan vill jag ändå bara lägga till att återvandring eller återvändande – man kan använda vilket ord man vill, men det är lite olika saker – inte är något nytt under solen. Det har funnits sådana bidrag under längre tid. Här gör vi en större satsning på det.

För att komma tillbaka till de arbetslösa här i Sverige handlar det som jag sa om utbildning och om arbetsförmedlingsinsatser. Det skaver lite, om jag ska vara ärlig, när jag tänker på vad Martin Ådahl kanske kommer att kommas ihåg för när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Jag tror att Martin Ådahl ofta förknippas med en arbetsförmedlingsreform som inte gick så där jättebra, där människor inte kände att de fick det där jättestarka stödet.

Jag hoppas att det vänder. Min bild är att det som Centerpartiet drev igenom under tidigare mandatperioder inte fungerar. Jag kan ha fel, men vi får se.

Min och vår bild är att alla ska ha stöd. Man ska naturligtvis anpassa sig själv men också ha stöd att komma in på arbetsmarknaden. Arbetslinjen handlar också om att dörrar ska öppnas.

Anf. 22 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Halvvägs genom mandatperioden är det tydligt att regeringen saknar en plan för klimatet. De första månaderna vid makten ägnade man åt att systematiskt riva ned klimatpolitiska styrmedel: reduktionsplikten, elbilsbonusen, utbyggnaden av elnätet till havs, klimatkrav vid offentlig upphandling, elbusspremien, stöd till kollektivtrafik med mera. Satsningar på skog och natur lyser med sin frånvaro, och regeringen har slaktat miljöbudgeten. Man ser passivt på medan sillen, strömmingen och i förlängningen hela Östersjöns ekosystem kollapsar.

Klimatpolitiska rådet visade i sin rapport för 2024 att regeringen i sin förra budget lade mer pengar på åtgärder som motverkar klimatomställningen än på åtgärder som främjar den. Det upprepas i den budget som läggs fram i dag.

Men detta facit kan jag förstå att man gärna siffertrixar fram vad som helst med fina talepunkter förklädda till utsläppsminskningar. Men det är allvar, och det är bråttom. När kan vi från den här regeringen förvänta oss politik och reformer som faktiskt sänker utsläppen?

Anf. 23 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Den här budgeten sänker alltså utsläppen – bara så att vi har det sagt. Så är det.

Dessutom är det så, vilket inte är okänt, att vi lägger om delar av klimatpolitiken – inte allt, för mycket av det som gjorts tidigare är bra. Vi fortsätter med Industriklivet och Klimatklivet och vill såklart ha det så effektivt som möjligt. Men vi ser nu också till att kommuner exempelvis ska kunna få bättre drivkrafter att säga ja till vindkraft. Vind behövs, sol behövs och vatten behövs.

Men också kärnkraft behövs. Den debatten har vi haft många gånger tidigare. Kärnkraften är helt central om vi ska klara uppgiften framåt, både för omställningen, för energiförsörjningen och för ökad tillväxt. Det är den inriktning vi har.

Det kan vara bra att påminna dem som lyssnar om att orsakerna till att vi lade om klimatpolitiken, till exempel förändrade reduktionsplikten, var att det var en helt orimlig politik för vanliga människor. Ingen legitimitet skapas på det viset för en klimatpolitik om man känner: Det här går inte. Vi har inte råd med detta.

Därför lade vi bland annat om reduktionsplikten. Det var klokt.

Anf. 24 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Det kommer vi väl att få återkomma till och debattera fler gånger.

Problemet med den här regeringens klimatpolitik är också att man hela tiden hänvisar tillbaka till kärnkraften. Men med de tidsaspekter som vi vet finns i fråga om det här vet vi också att vi inte kan vänta på det. Vi måste få fram mer grön energi nu till svenska företag. Vi behöver det för det de gör i dag, men vi behöver det ännu mer för att klara den gröna omställningen.

Nu finns det ett utredningsförslag. Jag har inte hört något annat från regeringen än att man tycker att det är ett bra förslag. Här finns också väldigt olika spann för hur mycket det kommer att kosta. Jag vill fråga finansministern: Hur mycket är man beredd att belåna svenska folket i framtiden för att få dyr och långsam kärnkraft på plats?

Anf. 25 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Man måste ändå älska frågan – dyr och långsam kärnkraft.

Till att börja med kan det vara bra att veta att det vi pratar om, krediter och lån, är saker som ska betalas tillbaka – bara så att vi har det klart för oss. Men vi är fast beslutna att Sverige måste ha mer ren el och att den ska vara stabil i näten. Då krävs kärnkraften. Det är en grundförutsättning.

Då får staten finnas med i bakgrunden och ta en risk. Så är det definitivt. Men kostnaden för att stå utan ny kärnkraft kommer att bli katastrofal. Då kan vi inte ställa om. Då kan vi inte växa som vi vill.

Sverige är ett föregångsland när det gäller klimatet. Det ska vi fortsätta vara. 98 procent av elen är som sagt fossilfri. Svenska företag går före i fråga om produktion, det de producerar och hur de producerar det. Hus-hållen är på. Och politiken är med.

Herr talman! Genom den här budgeten sänker vi utsläppen. Vi fortsätter den resan. Vi gör inte exakt som Miljöpartiet vill. Det kan en del kanske tycka är dåligt. Men väldigt många tycker nog också att det är rätt bra. (Applåder)

Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Vi lever i ekonomiskt svåra tider. Men det är inte första gången Sverige har gått igenom en ekonomisk kris. För bara några år sedan genomgick vi pandemin, med stort mänskligt lidande men också stora ekonomiska konsekvenser.

Om vi utvärderar de ekonomiska dimensionerna av pandemin ser vi att Sverige kom ut snabbare och starkare än nästan alla andra länder i Europa. Det gjorde vi för att vi var aktiva och hade idéer om hur man gick vidare.

Nu är det en ny kris, och Sverige kommer ut bland de sämsta när det gäller att hantera den kostnadskris som Europa och Sverige har gått igenom. Som tidigare finansminister kan jag reflektera lite över vilka val finansministern gör för att driva upp tillväxten. Det har vi diskuterat under två års tid.

En av huvudanledningarna till den dåliga tillväxten i Sverige är det minskande bostadsbyggandet, vilket vi har debatterat flera gånger tidigare. Bostadsbyggandet har minskat och dragit ned mycket av svensk tillväxt. Varför gjorde regeringen ingenting? Man till och med bromsade bostadsbyggandet. Man har inte tagit några substantiella nya initiativ för att driva detta.

Vi har haft en diskussion om konsumtion. De fattigaste familjerna i Sverige har väldigt svårt att få ekonomin att gå ihop. Det talar vi om nu igen. Om man nu vill skapa en konsumtionsboost i samhället är det ju vanliga familjer som ska få mer pengar i plånboken. Då ska man inte, som regeringen har gjort i flera omgångar, rikta pengarna till dem med de absolut högsta inkomsterna. Det ger mindre effekt.

Vi har haft diskussioner om industrins konkurrenskraft och om energiförsörjningen och energiproduktionen. Regeringen har fördyrat och försvårat utbyggnaden av energisystemet, som är det som avgör konkurrenskraften och kan pressa priserna för vanliga hushåll.

Dessutom har vi en obefintlig arbetsmarknadspolitik och en utbildningspolitik som är på reträtt. De har inte lyckats möta den ökande arbetslösheten.

Nu summerar vi halva mandatperioden. Jag kan inte ge regeringens krishantering godkänt. Sverige kommer ut sämst. Vi har den högsta arbetslösheten på tio år. Någonting har man gjort fel. (Applåder)

Anf. 27 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Jag begärde replik eftersom jag reagerade på ledamotens anförande för cirka en timme sedan. Jag tycker att ledamoten viftade bort problemet med marginalskatter, trots vad OECD och Produktivitetskommissionen säger. Det kändes som att ledamoten inte tycker att det här med att det ska löna sig att jobba och att utbilda sig är särskilt viktigt.

Jag skulle därför vilja veta hur ledamoten ser på skatter. Jag ställer frågan utifrån att jag är helt övertygad om att Mikael Damberg och jag är överens om att vi har skatterna på tobak och alkohol därför att vi vill att folk ska konsumera mindre eller helt avstå.

Hur kan det då komma sig att kopplingen mellan skatt och arbete inte finns? Det är nämligen det intryck som ledamoten ger när han inte tar intryck av vad vare sig OECD eller Produktivitetskommissionen säger. De har pekat på att marginalskatterna är ett problem. Om man vill få fart på tillväxten måste man också göra något åt marginalskatterna.

Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det finns många svar på den frågan. Det första är att om man i det här konjunkturläget har en påse med begränsat med pengar och vill stimulera ekonomin är det mycket bättre att stimulera vanligt folks ekonomi än att lägga pengarna på höginkomsttagare, som inte kommer att konsumera de pengarna på samma sätt som de som faktiskt har svårt att få ekonomin att gå ihop.

Det andra argumentet handlar mer om hur man ser på läget i ekonomin just nu. Är det rimligt att man sänker skatten med kanske 30 000 kronor för Jimmie Åkesson på ett bräde samtidigt som man försämrar ersättningen för de fattigaste barnfamiljerna i Sverige? Så håller man inte ihop ett Sverige under en tuff tid då människor har svårt att få hushålls ekonomin att gå ihop.

Någonstans måste vi bestämma oss för att vi tar oss igenom tuffa tider tillsammans. Det är i alla fall min bild av hur Sverige brukar hantera tuffa ekonomiska tider.

(Applåder)

Anf. 29 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Jag noterar att jag inte riktigt fick svar på varför kopplingen inte är så himla tydlig. Svaret handlade om prioriteringar. Det kan jag köpa. Men det var kopplingen jag frågade efter.

Ledamoten kritiserar också den dåliga tillväxten i Sverige. Jag håller med om att den är dålig. Det är därför vi lägger fram den här budgeten, för att göra tillväxten bättre.

Min fråga är kort och koncis. I juli 2022 gjorde EU-kommissionen en prognos över tillväxten bland medlemsstaterna i EU. Man pekade ut Sverige som det land som skulle få lägst tillväxt i EU. Vet ledamoten vem som var finansminister i juli 2022?

Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att det är en retorisk fråga. Jag vet exakt vem som var finansminister då.

Sverige hade tagit sig ur pandemin mycket starkare än övriga Europa. Effekten blev att återhämtningen kom långsammare i andra länder än i Sverige. Sverige var tillbaka på tillväxtkurvan mycket snabbare än nästan alla andra länder i Europa. Man kan inte titta på bara ett enskilt år.

Nu har vi den här krisperioden, och under de här två åren har vi haft en sämre utveckling än resten av Europa. Då bör man kanske reflektera över om vi kunde ha gjort något annorlunda. Har vi något att lära av andra länder och hur de har hanterat den här svåra tiden? Och för att komma vidare bör man framför allt fråga sig vilken slutsats vi kan dra av hur vi hanterar den låga tillväxt vi har i dag.

Jag gav i mitt senaste inlägg ett antal exempel på politik som jag tror skulle öka tillväxten i Sverige men där regeringen har avstått från att agera. (Applåder)

Anf. 31 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna har innehaft posterna som statsminister, finansminister och skolminister under 20 av de senaste 30 åren. Under den tiden har skolan utsatts för en kunskapskris. Var fjärde högstadieläro elev kan inte läsa ordentligt. Skärmar har tillåtits välla in i klassrummen som ett resultat av en ogenomtänkt digitalisering. Och lärarens roll och auktoritet har urholkats och ifrågasatts.

På 90-talet kommunaliserade Socialdemokraterna skolan. Det blev katastrofalt för likvärdigheten och kvaliteten. Men det enda Socialdemokraterna pratar om i dag är ett vinstförbud. Jag håller helt med om att vi behöver renovera friskolesystemet. Men det är att lura svenska folket att säga att det är det enda problemet i svensk skola.

Jag undrar om ledamoten Damberg kan ställa sig bakom klok liberal politik om att förstärka skolan och få upp skolbudgeten, den faktiska skolbudgeten som kommunerna i dag basar över, hit till kammaren.

Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Skolans utveckling över tid är en enormt stor, bred och viktig fråga. Jag tycker att detta är jättespännande frågor.

Jag hade kunnat fråga: Vem är det som har varit ansvarig för alla läroplaner det senaste årtiondet? Vilket parti var det som drev digitalisering i svensk skola hårdast? Detta kan vi bråka om. Och vilka erfarenheter drar man av att vi nu har en situation där Liberalerna börjar sparka bakut och backa när det gäller den marknadsskola som inte minst internationella organisationer har varnat för skulle leda till sämre skolresultat i Sverige? Nu erkänner man att vi har haft rätt i att betygssystemet är korruperat i Sverige i dag och att vi har en situation där resursfördelningen är dålig, kommunerna inte kan planera och eleverna inte får det de har rätt till. En del av problemet är stora vinstuttag från skolan, som rakt av skulle kunna räcka till 3 000 fler lärartjänster i svensk skola. Det är klart att det skulle spela roll för svensk skola om man skulle ta nya tag.

Jag skulle gärna ha ett samarbete med Liberalerna om att öka resurserna till svensk skola, för jag tror att eleverna och lärarna förtjänar det. (Applåder)

Anf. 33 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Nu lägger vi om skolsystemet. Vi har tillsatt en betygsutredning, och vi renoverar friskolesystemet. Vi har tillsatt en utredning om läroplanen och minskad administrativ börda för lärarna.

Ledamoten sa inte ett enda ord om vad han vill göra med svensk skola, så jag tänkte att han kan få chansen igen. Faktum är att när ni drev igenom kommunaliseringen sparades en massa pengar på skolan. Detta gjorde den svårstyrd, och det urholkade lärarens roll.

Kunskapskrisen i svensk skola måste hanteras. Vi försöker nu vända utvecklingen och återupprätta grunderna i svensk skola. Nu har vi chansen; nu styr vi över Utbildningsdepartementet.

Det är bra att ledamoten vet vad han vill göra nu, men han kunde faktiskt ha gjort det när han hade regeringsmakten. Vi är tydliga med detta. Jag hade önskat få höra vad ledamoten menar att man behöver göra för att på riktigt få en likvärdig skola. Vi anser att staten behöver ta huvudmannaskapet. Vad säger ledamoten?

Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det är intressant att ledamoten helt hoppar över 90-talskrisen och de fantastiska underskott som högerregeringen då lämnade över till Socialdemokraterna. Budgetunderskottet hade femdubblats, om jag kommer ihåg rätt, under några korta år. Detta krävde både skattehöjningar och stora neddragningar i offentlig verksamhet runt om i Sverige. Det var plågsamt för svensk skola.

Dit ska vi inte komma tillbaka igen, och då måste man ha ordning i statsfinanserna. Man måste ta ansvar för långsiktig finansiering av skolan och orka prioritera så att resurserna går till de skolor som har störst behov.

Men om du frågar mig om vad jag tror verkligen gör skillnad blir svaret duktiga lärare som har en god arbetsmiljö och kan utmana eleverna och skapa ordning i klassrummet. All skolforskning visar att det som händer i klassrummet är avgörande för utvecklingen, och då behöver lärarna stöd.

Jag uppskattar att Liberalerna har tillsatt en massa utredningar, men jag tror att den här mandatperioden kommer att ha gått innan något händer med svensk skola.

(Applåder)

Anf. 35 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Jag kan tycka att det finns viss anledning att prata också om sådant som inte finns med i den här budgetpropositionen. Tidigare i år, i april tror jag, kom ett betänkande från Utredningen om sjukförsäkringen i förändring, SOU 2024:26. Denna utredning har figurerat i sådana här debatter tidigare, i replikskiften och så, även innan den blev klar. Det var av naturliga skäl lite svårt, i alla fall för mig, att komma med raka och tydliga besked om vad vi avsåg att göra med den då framtida utredningen.

Men nu kan jag det. Så i förebyggande syfte, just eftersom den har varit på tapeten i tidigare budgetdebatter: Vi tackar såklart för det arbete som utredaren och andra har lagt ned, men den här utredningen lämnar vi därhän. Vi kommer alltså inte att gå vidare med några förslag som på olika sätt försämrar sjukförsäkringen. Alla partier får givetvis svara för sig själva, men detta besked är vi överens om inom Tidökretsen.

Det som man har försökt skrämmas med – att det kommer att bli stora neddragningar i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen – har alltså inte skett. Det var, precis som vanligt får jag tillägga, skrämselfpropaganda utan någon som helst egentlig substans. A-kassan har tvärtom stärkts, två gånger dessutom.

Detta rimmar väldigt väl med det som både jag själv och framför allt Jimmie Åkesson sa, jag vet inte hur många gånger, under valrörelsen: Vi kommer inte att sätta oss som samarbetsparti till en regering som gör stora nedskärningar i arbetslöshetsförsäkringen eller sjukförsäkringen. Och det har vi inte heller gjort, för det har inte skett.
(Applåder)

I detta anförande instämde Mats Arkhem, Ann-Christine Frohm och Nima Gholam Ali Pour (alla SD).

Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det är tydligt när man hör denna debatt att verkligheten inte står jättemycket i fokus för regeringen. Den verkar ibland leva lite i en fantasivärld, där beslut inte får konsekvenser.

Flera av de kriser som vi har att hantera i Sverige nu har skapats av regeringen och Sverigedemokraterna själva. De har till exempel drivit fram en sjukvårdskris genom att prioritera skattesänkningar i stället för sjukvårdsfinansiering.

Men det råder också just nu kris i en fråga som anknyter till det som Oscar Sjöstedt talar om: Försäkringskassan. Regeringen har gjort så stora nedskärningar på Försäkringskassan att människor som är sjuka har stora problem och kan få vänta upp till ett år innan de får besked. Detta är människor med väldigt små marginaler. Försäkringskassan har varit jättetydlig: Dessa problem är skapade av Sverigedemokraternas och regeringens egna budgetbeslut.

Hur känns det att ha skapat en kris för Sveriges mest sårbara människor, som inte vet om de ska få ersättning eller inte?
(Applåder)

Anf. 37 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag delar över huvud taget inte den bild som beskrivs. Under den period vi har haft har det givetvis inte bara varit hushållen som har lidit av den höga inflationen, utan det gäller även företag och det offentliga – kommuner och framför allt regioner, som ytterst är ansvariga för sjukvården. Vi har skjutit till pengar, både i det kommunala utjämningsystemet och i form av dedikerade pengar direkt till regionerna som ett sjukvårdsstöd – sektorsbidraget, brukar man kalla det för. I den här budgeten tillförs ytterligare 4,5 miljarder till sjukvården.

Som vi hörde i finansministerns inledande anförande är det den höga inflationen som har drivit upp utgifterna. Nu kommer utgifterna, framför allt regionernas pensionsutgifter, att minska kraftigt nästa år. Regionerna kommer alltså att ha ett om inte bättre så åtminstone mindre dåligt läge under 2025 jämfört med de två föregående åren.

Anf. 38 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att Oscar Sjöstedt inte vill ha ett replikskifte om Försäkringskassan med mig utan ska spara det till sin sista replik, när jag inte kan säga något mer.

Faktum är att ni har drivit ned Försäkringskassan i ett håll. Försäkringskassan säger att man inte kan hantera utbetalningar och bedömningar, så människor får vänta månader på beslut om huruvida de ska få ersättning eller inte. Det handlar inte om fuskare; detta är människor som har rätt till ersättning men inte får det för att ni har gjort besparingar. Och det är du som har stått för dem.

Vill du dessutom att jag ska applådera att du under den här mandatperioden inte kommer att göra ytterligare försämringar av sjukförsäkringen? Några sådana applåder kommer du inte att få av mig, för ni har redan genomfört försämringar av a-kassan. Det är inte sant att det inte är en försämring av a-kassan. Det är en nedtrappning som kommer att drabba framför allt LO-kvinnorna i Sverige.

Ni lovade i valrörelsen att ni inte skulle försämra a-kassan. Ni försämrade a-kassan, och jag kan inte dra någon annan slutsats än att sjukförsäkringen kommer nästa mandatperiod.

(Applåder)

Anf. 39 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag förväntar mig faktiskt inga applåder från Mikael Damberg, så det är helt okej. Men faktum är fortfarande att vi har höjt taket i a-kassan två gånger. Vill man kalla ett höjt tak i a-kassan för en försämring får man väl göra det. Jag tycker att ett höjt tak är en förstärkning.

Det är inte min bild att vi har använt Försäkringskassan som något slags budgetregulator för att finansiera andra reformer. Det är absolut inte den bild jag har. Är den problembeskrivning som Mikael Damberg är inne på någorlunda korrekt kan jag vara enig med honom om problemet; givetvis är det på det sättet. Människor som är berättigade till olika typer av transfereringar i socialförsäkringssystemet ska givetvis inte behöva vänta på dem. Jag har ingen annan åsikt än Mikael Damberg.

(Applåder)

Anf. 40 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Man tycker nästan lite synd om Sverigedemokraterna. Deras skrytmagnet är att de har räddat Vänsterpartiets reformer i sjukförsäkringen från förra mandatperioden. Kanske skulle de helst vilja ha lite av vår ryggrad, men den är tyvärr inte till salu.

De har inget eget på sin att göra-lista. I stället har de sparat 3,6 miljarder på a-kassan. Det är ju vad nedtrappningen innebär.

Oljepriserna har alltså Sjöstedt själv fixat. Det är inte världsläget och Saudiarabien som ligger bakom, utan oljepriserna är någonting som Oscar Sjöstedt sätter upp på sin egen vinstlista.

Men vad svarar Oscar Sjöstedt de sjuka och arbetslösa, som med er politik får en ny straffskatt? De får högre skatt än du själv och andra höginkomsttagare, som kommer att få upp till 50 000 mer per år med er politik.

Anf. 41 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte exakt vad Ida Gabrielsson menar när hon är inne på den senaste reformeringen av a-kassan. Vi stärkte den ganska omedelbart efter valet i samband med budgetpropositionen 2023. Då höjde vi taket. Den senaste reformeringen är alltså kostnadsneutral. Det är ingen besparing, utan den är kostnadsneutral sett till nettokostnaden.

Sedan var det lite andra saker där som jag inte helt hängde med på till 100 procent. Vi får väl ta det i nästa replikskifte. Men Vänsterpartiet har verkligen ingen ensamrätt på att driva sjukförsäkringsfrågor. Ibland landar vi likadant i våra ställningstaganden – det är i och för sig ganska sällan – men det är väl jättebra om det är så.

Anf. 42 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Oscar Sjöstedt svarar inte på frågan varför sjuka och arbetslösa ska betala mer i skatt än Oscar Sjöstedt och jag.

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst räkna på förslaget. Finansministern har kanske garanterat ledamoten Sjöstedt något, men med nedtrappningen, där det är de långtidsarbetslösa man spar på, kommer man att spara 3,6 miljarder. Därför har Vänsterpartiet också KU-anmält finansministern.

Ni lovar sjukskrivna, arbetslösa och pensionärer att de ska få det bättre, men i själva verket är ni nöjda med att Vänsterpartiets reformer inte rase-ras. Det hade inte varit Vänsterpartiets melodi. Hade vi haft inflytande hade vi använt det mandatet för att förbättra sjukförsäkringen, att ge upprättelse åt utförsäkrade och att ta bort straffskatterna, inte att införa nya.

Anf. 43 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Enligt de underlag som jag har sett är reformen av a-kassan nettokostnadsneutral. Jag har inte tagit del av den utredning från riksdagens utredningstjänst som Ida Gabrielsson är inne på. Jag tittar jättegärna på den, men jag har ingen aning om hur frågan är ställd där. Jag har heller ingen anledning att tro att man i de underlag som vi har fått från ansvarigt departement skulle ha fifflat med siffrorna. Jag litar på att de uppgifter vi fått från departementet stämmer, helt enkelt.

Varför är det en skatteskillnad mellan dem som jobbar och dem som inte gör det, alltså jobbskatteavdraget? Ja, hela poängen med jobbskatteavdraget är att det ska bli mer lönsamt att jobba, såklart. Det vi har drivit är att åtminstone pension ska betraktas som uppskjuten lön. Den skattediskrepans som under ganska lång tid har funnits mellan lön och pension är alltså helt borta, och det är jag väldigt glad över.

(Applåder)

Anf. 44 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag tänkte göra något som vi inte brukar göra i våra replikskiften, nämligen ställa en helt öppen fråga.

Arbetslösheten har ju nu, som jag har nämnt i debatten här ett antal gånger, tyvärr nått en nivå som är den tredje högsta i Europa. Den har stigit under åren med Tidöregeringen, medan den har fallit i andra länder.

Min öppna fråga är: Varför är det så, menar Oscar Sjöstedt och Sverigedemokraterna?

Och för det andra: Vad ser Oscar Sjöstedt som den främsta åtgärden för att få ned arbetslösheten?

Anf. 45 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tror faktiskt att jag tog upp detta i mitt anförande i första rundan i den här debatten. Då sa jag det främsta sättet att bekämpa arbetslösheten är att göra det mer lönsamt att arbeta. Jag tror att jag nästan ordagrant sa så. Det vill säga: Sänk inkomstskatterna, så att det blir mer lönsamt att arbeta! Då skapar man sysselsättning. Då skapar man fler jobb och fler arbetade timmar.

Man kan göra andra saker också. Att utvidga växa-stödet var jag också inne på i mitt anförande. Med fler platser på yrkesvux blir fler människor anställbara – 11 000 nya platser. Det finns alltså andra saker man kan göra, men det främsta sättet att bekämpa arbetslösheten är att göra det mer lönsamt att arbeta.

Sedan ska vi komma ihåg att arbetslösheten till största delen är ett importerat problem. Arbetslösheten bland inrikes födda är väldigt låg, omkring 5 procent. Arbetslösheten bland utrikes födda är betydligt högre. Den är mer än tre gånger så hög. Arbetslösheten är ett importerat problem.

Anf. 46 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Det började lite bättre än det slutade. Nu är vi tillbaka i att allt är invandringens fel.

Jag noterade att det i Oscar Sjöstedts utläggning fanns med att man skulle sänka skatten på inkomster. Men före valet var Oscar Sjöstedt väldigt tydlig med att man ville sänka kostnaderna för små företag att anställa. Det var något som man ville, som man prioriterade och som var viktigt för att få fler i jobb i växande företag.

Nu gav jag Oscar Sjöstedt möjlighet att tala om detta igen, men under hans två minuter nämndes det inte med ett ord. Kan det möjligtvis ha att göra med att arbetslösheten trots era åtgärder stiger mycket kraftigt och att ni samtidigt kraftigt har höjt skatten på att anställa? Sedan skyller ni det återigen på invandringen. Det är alltså därför som andra länder i Europa och världen lyckas få folk in i jobb.

Anf. 47 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Martin Ådahl måste vara den enda människa i hela Sverige som förnekar att det finns en skillnad mellan inrikes och utrikes födda när det gäller arbetslöshet. Detta handlar inte om att skylla på någon. Det blir lätt så barnsligt. Men vi måste ändå kunna titta på fakta och statistik och kunna resonera kring problemen. Alla vet att det är så. Det stämmer också.

Växa-stödet går specifikt till de riktigt små företagen. Det är väl delvis svar på frågan. Men med detta sagt tror jag absolut att man kan titta på detta med arbetsgivaravgiften. Jag är inte alls förtjust i särlösningar när det gäller arbetsgivaravgift baserat på åldersgrupper och sådant, som jag vet att Martin Ådahl tycker om. Men att på olika sätt rikta detta mot de mindre företagen är en åtgärd som vi absolut inte ska utesluta i det här läget.

Vi har lågkonjunktur eller åtminstone svag konjunktur. Blir lågkonjunkturen mindre svag och alltså mer påtaglig, så att arbetslösheten sticker iväg ännu mer, tycker jag att vi ska ha kvar denna åtgärd i arsenalen. Vi ska ha den möjligheten i alla fall. Det är inget jag utesluter.
(Applåder)

Anf. 48 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna gick till val på att säkra välfärden i hela Sverige. Gång på gång upprepade man i valrörelsen att vården skulle prioriteras och rustas upp: Fler händer behövs i omsorgen för att fler ska kunna känna den trygghet som krävs för att leva ett gott liv på ålderns höst.

Nu har det gått två år sedan dess. Under dessa två år har Jimmie Åkesson haft vetorätt i varenda en av regeringens budgetar. Men resultatet är att Sveriges kommuner och regioner står inför neddragningar som drabbar såväl patienter som personal och anhöriga.

Nu vet vi att vården, som ju befinner sig mitt i en kris som är skapad av Tidöpartierna, får ännu mindre pengar nästa år. Det är inget annat än ett monumentalt svek.

Min fråga till Oscar Sjöstedt är: När kommer vi att få se de satsningar som krävs för att vården och omsorgen ska fungera i hela Sverige?
(Applåder)

Anf. 49 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Vi ärvt alltså en inflation på 10,9 procent. 10,9 procent var KPI i oktober 2022, när vi tog över. Precis som jag har varit inne på i tidigare replikskiften drabbar inflationen inte bara hushåll och vanliga människor. Den drabbar också företag och den offentliga sektorn. Allting blir dyrare.

Det är det som har ställt till det. Det är det som har varit problemet. Det är därför vi har lagt så mycket fokus på att komma till rätta med inflationen. Den var 10,9 procent då. Nu är den under 2 procent.

Detta betyder att regionerna, som är ytterst ansvariga för sjukvården, kommer att få betydligt lägre utgifter 2025 jämfört med 2024 – för vi har lyckats trycka tillbaka inflationen.

Med det sagt har jag svarat på frågan. Vi skjuter till 4,5 miljarder i denna budgetproposition. Vi sköt till en himla massa pengar i den förra budgetpropositionen – till det kommunala utjämnningssystemet, statsbudgetens utgiftsområde 25, och till sektorsbidraget, som är direkt riktat till sjukvården. Att vi har skapat en sjukvårdskris är inte sant.

Anf. 50 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jo, tyvärr är det sant att Sverigedemokraterna har varit med och skapat vårdkrisen. Ingen säger någonting annat än att det var en otroligt hög inflation – den behövde komma ned. Redan för ett år sedan sa prognosen att inflationen kanske till och med skulle vara lite högre än vad den är nu. Man hade en chans redan förra året att göra offensiva satsningar. Sjukvården och omsorgen blödde pengar.

Oscar Sjöstedt försöker nu få det att låta som att man ger mer pengar till vården, men det gör man inte. Man har 7 miljarder mindre i riktade insatser till vården nu, inför nästa år, än vad man hade tidigare. Därtill skjuter man inte till några extra pengar i allmänna bidrag.

Oscar Sjöstedt sa att det nu för tiden är mindre dåligt i vården än förut. Ska vi se det som Sverigedemokraternas nya vårdprioritering, att man lovar väljarna att det ska bli mindre dåligt?

(Applåder)

Anf. 51 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det är väl i och för sig bra om dåliga saker blir mindre dåliga. Ja, man kan leka med ord så mycket man vill.

Jo, det blir tillskott till regionerna. Deras utgifter kommer nämligen att minska med 25 miljarder kronor nästa år på grund av lägre pensionskostnader och så vidare.

Jag antar att Miljöpartiet kommer med sin skuggbudget om ett tag. Men vi har gjort den här proceduren ett par gånger under mandatperioden. Tittar man på Miljöpartiets tidigare budgetpolitik kan man se att Miljöpartiet har lagt fram budgetar som är helt ofinansierade, budgetar där man lånar väldigt mycket pengar. Man säger att staten ska trycka pengar och låna sig ur inflationskrisen. Det hade alltså inte funkat. Det är inte ett seriöst sätt att bedriva ekonomisk politik när vi har en period med hög inflation. Ändå står Janine Alm Ericson här och säger: Ja, men det är klart att vi är överens om att vi ska bekämpa inflationen. Men de förslag man har lagt fram hade förvärrat inflationen.

(Applåder)

Anf. 52 IDA GABRIELSSON (V):

Herr talman! Staten och kapitalet, sa statsministern, och han höll nästan på att skratta på sig för att han dristade sig att citera proggmusik under regeringsförklaringen. Stor i orden men liten på jorden – det är ett passande uttryck. För staten och kapitalet verkar inte handla om att skapa förutsättningar för ett växande näringsliv och en samhällsnytta.

Konkurserna står som spön i backen. Tågkaoset är ett faktum. Byggbranschen har totalt kraschat. Och regeringens åtgärder liknar något slags lyxfälla. Det är branschstöd till flygbolag, oljebolag, städbolag och fossilindustrin. Att plöja in skattemedel i branscher som ofta, ibland, har ganska låg produktivitet är inte att satsa på tillväxten.

Ska tillväxten komma igång behövs ett nytt investeringsmål som ser till att Sveriges infrastruktur fungerar. Där är Vänsterpartiet överens med svenskt näringsliv.

Det är hög arbetslöshet, och inflationen toppar Europasnittet. Härifrån talarstolen säger man: Nu sätter vi igång, och nu gör vi en budget som får hjulen att snurra. Men vem är det som ska snurra hjulen, och vad är det som sätter igång dem?

Vill man ha billiga bostäder investerar man i bostadsbyggande, inte i 48 000 i sänkt skatt för ministerskrået. Vill man sätta igång konsumtionen i ekonomin investerar man så att barnfamiljer kanske har råd att köpa den där vinterjackan. Vill man ha anställda i sjukvården, och garantera detta under kommande år, anställer man helt enkelt personal i sjukvården.

Vänsterpartiet har förslagen för investeringar och för jobb. Satsa på byggande! Satsa på välfärden och se till att den som inte har råd får möjlighet att köpa.

Anf. 53 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Ibland kan man känna sig lite ”typecastad”, som det numera heter, i dessa debatter. Nu får jag stå här igen som representant för Centerpartiet och vara den som pratar om landsbygden.

Finansministern pratade i sitt anförande om att de ärvde skotthål och potthål, men sedan var det på något sätt som att hon hade gjort någonting åt det. Jag kan bara informera finansministern om att det finns en miljon potthål. Det är ganska lätt, om man är på landsbygden, att notera det.

Jag kan också ge en annan nyhet till finansministern. I den budget som man just har lagt fram har man lagt 1,5 miljarder kronor på vägunderhåll, men det är exakt så mycket som krävs för att man inte ska försämra vägarna. Här finns alltså ingen potthålsgaranti.

Och så kan jag informera om någonting annat. Man lägger inte en krona på de enskilda vägarna, som – upplysningsvis – väldigt många människor i Sverige är beroende av.

På den här linjen är det egentligen när det gäller landsbygden. Det var väldigt viktigt före valet, och nu är det inte längre så viktigt. Man tar hem en massa pengar från jordbruksstödet för att kronan är svag, men de går inte till bönderna. De går till de allmänna konkurserna i statsfinanserna.

Man satsar inte på de små regionerna, för nu är det över. 25 miljarder har man fått nu när krisen är över, säger finansministern. Säg det till Gotland, som håller på att lämna in för att man inte har några pengar och för att man har enorma underskott! Säg det till de små regionerna!

Nu har vi satsat på skolan, säger Liberalerna. Säg det till alla dem som lägger ned små skolor, som tappar lärare och som ser hur man drabbas!

Nej, Sverige kan bättre än så. Nu är det dags att satsa på riktigt på landsbygden, inte bara i ord.

Anf. 54 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Jag har en kort fråga till ledamoten. Han menade i sitt anförande att det inte blev några pengar alls till infrastrukturen nästa år. Min fråga är därför: Hur mycket tycker Centerpartiet att man ska lägga på infrastrukturen nästa år?

Anf. 55 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Hans Eklind är en klok person. Han har läst Centerpartiets budget och sett att vi har lagt fram en potthålsgaranti och att vi har lagt pengar på omedelbart järnvägsunderhåll, som är akut. Han är också en klok person för att han kanske, likt undertecknad, har läst facit av allting som infrastrukturministern sa, alla de 200 miljarder som direkt väntade, och noterat att det inte finns något konkret som verkligen möter upp de stora underskotten förrän på andra sidan av nästa val, när en annan regering ska ta över. Det handlar om alla misslyckanden med tåg. Det är brist på täckning på tåg. Det är brist på tåg som går. Det är vägar som inte fungerar.

Prata går ju, men då vill vi först se att regeringen reserverar de här miljarderna så att de går direkt till infrastruktur och inte, som det brukar bli, till en massa andra saker för att pengarna tog slut.

Anf. 56 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Jag ställer frågan av ett enkelt skäl. Det är nämligen så att den här regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna maxar det som Trafikverket kan ta hand om nästa år – 1 ½ miljard. Det var därför jag blev lite förvånad när ledamoten tyckte att det inte dög.

Man kan inte bara anslå pengar, utan myndigheten måste också ha personal, resurser och så vidare för att kunna göra någonting av dem. Ministern har konstaterat att det här är vad Trafikverket mäktar med så att vi får så mycket pang för pengarna som möjligt. Man kan ju alltid anslå pengar, men i så fall argumenterar ledamoten för ett luftslott.

Jag tycker onekligen att det är intressant att Martin Ådahl, utan att ha kollat upp hur mycket Trafikverket kan ta hand om, står i talarstolen och tycker att det är för dåliga satsningar nästkommande år när vi genomför den största satsningen på infrastrukturen i modern tid. Jag vet inte vad det säger om ledamoten, men jag tycker att det känns lite bakvänt.

(Applåder)

Anf. 57 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Det är ändå en ny, spännande variant att skylla på att Trafikverket inte klarar av att fixa potthålen! Det ska Trafikverket klara av, så det gör vi inte!

Jag har en liten nyhet som Hans Eklind är väl medveten om, herr talman, nämligen att ni sitter vid makten sedan två år tillbaka. Ni är ansvariga nu. Ert parti har ansvaret för portföljen med potthål, vägar och järnvägar och för att allt ska fungera. Ja, ibland ser man inte så mycket av ministern när något tåg står stilla, någon väg är blockerad eller när täckningen inte fungerar. Ibland gör man det, ibland inte.

Ni har ansvaret, och om ni inte lyckas få Trafikverket att åtgärda våra allvarliga problem gällande järnväg, vägar, potthål och enskilda vägar är det faktiskt ert problem.

Anf. 58 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Vår sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson presenterade förra året direktiven till den kommitté som nu utreder för- och nackdelar med ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården. Det arbetet väntas slutföras och presenteras nästa vår och är ett första steg mot ett ökat statligt ansvarstagande, där exempelvis Norge och Danmark har gått före. Ett ökat statligt ansvar fanns även med i statsministerns regeringsförklaring, och alla vet att detta är någonting som vi kristdemokrater länge har drivit på för.

Herr talman! Förra gången Kristdemokraterna hade socialministerposten minskade köerna. Men det som var erfarenheten då – jag har pratat med Göran Hägglund om detta – gjorde oss övertygade om att köer och mycket annat beror på att sjukvården också är felorganiserad. Sverige har fler läkare än EU-genomsnittet, men läkarna här i Sverige träffar färre patienter än sina europeiska kollegor. Vi lägger mer pengar på vården än EU-genomsnittet, men vi har samtidigt det lägsta antalet vårdplatser per capita. Det här är alltså inte på sikt bara ett pengaproblem utan ett organisationsproblem, någonting som även Coronakommissionen konstaterade.

Herr talman! I avvaktan på ett ökat statligt huvudmannaskap har vi kristdemokrater därför sett till att regeringen nu lägger resurser på etablerandet av en nationell vårdförmedling. Långa väntetider har länge varit ett problem inom svensk hälso- och sjukvård, och skillnaderna i väntetider mellan olika regioner och för den delen även mellan olika delar av hälso- och sjukvården är dessutom stora.

Genom en förstärkt satsning om 250 miljoner för att påskynda framtagande av en nationell vårdförmedling tar vi nu ett steg framåt för en mer jämlik vård i hela landet. Väntande patienter ska kunna erbjudas vård hos en vårdgivare med kortare väntetider än i hemmaregionen, oavsett var i landet patienten befinner sig.

Den förra regeringen värnade och tycks fortsätta värna regionerna; vi värnar sjukvårdens förmåga att leverera.

Anf. 59 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! I valrörelsen lovade Tidöpartierna att ny kärnkraft skulle byggas utan statliga stöd. Det skulle ge lägre elpriser, och det skulle dessutom lösa alla klimatutmaningar.

Men nu, halvvägs igenom mandatperioden, är inget kärnkraftsbolag ens i närheten av ett investeringsbeslut. En färsk utredning visar i stället svart på vitt att ny kärnkraft kommer att bli ett slukhål för skattebetalarnas pengar, och då menar jag inte i första hand de garantier som regeringen är beredd att ställa ut utan den extra straffskatt som vi alla kommer att drabbas av.

Samtidigt ser vi nu hur utbyggnaden av vindkraft har avstannat. Hittills i år har alla ansökningar om landbaserad vindkraft fått nej, och regeringen har över 20 ansökningar om havsbaserad vindkraft på sitt bord. Vattenfall säger också att utan vindkraft blir det ingen ny kärnkraft.

Jag vill därför fråga: Är Kristdemokraterna beredda att ta ansvar för energiförsörjningen i Sverige och ompröva anslutningsavgiften för vindkraften till havs?

Anf. 60 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Den frågan ställs alltså av en representant för ett parti som har varit besatt av att lägga ned kärnkraften och till och med förbjudit forskning om ny kärnkraft, vilket jag tycker är en bisarr idé bara det. Det har naturligtvis skapat osäkerhet på det här området.

Vi har varit väldigt tydliga, inte minst via vår partiledare som är ansvarig minister, med att alla energislag i den här buketten behövs för att vi ska klara det. Vi klarar det inte med bara det ena eller det andra. Dessutom har vi tagit en energipolitisk inriktningsproposition här i riksdagen. För mig var det på något sätt också ett kvitto på att vi nog får sluta att slå olika energislag i huvudet på varandra, för i den propositionen framgår det väldigt tydligt att alla energislag behövs.

Sedan är det ingen hemlighet att vi tycker att vi ska ha planerbar energi, det vill säga vi ska kunna leverera effekt även när det är kallt och mörkt och vinden inte blåser. Det är den ena delen. Det andra är att kärnkraften ju är på gång nu. Vi tänker leverera och hoppas på fullt allvar att det är påbörjat innan den här mandatperioden är över.

Anf. 61 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! På Hans Eklind låter det just nu som att man inte hör hur det låter i den allmänna debatten. Då sa jag ju ändå att Vattenfall mycket tydligt har sagt att utan ny vindkraft blir det ingen kärnkraft. Samtidigt ställde jag frågan om man var beredd att ställa upp med anslutningarna för den havsbaserade vindkraften, och det fick vi verkligen inget svar på. Jag hoppas att svaret på den frågan är ja.

När vi nu står här och pratar om att vi behöver breda ut uppgörelser och att vi borde sluta slå olika energislag i huvudet på varandra – jättegärna! – kan jag påminna om att vi hade en energioverenskommelse som antogs i bred enighet. Jag kan påminna väljarna om att det var Kristdemokraterna som slet upp den och kastade ut oss i den osäkerhet som vi nu ser.

Det här kommer vi att debattera många fler gånger, men jag vill också passa på att fråga Hans Eklind, som ändå är en man som står upp för biståndet, hur Kristdemokraterna kunde gå med på sådana massiva nedskärningar i tider när vi ser hur behoven ökar.

Anf. 62 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Tack, Janine Alm Ericson, för dessa två frågor nu på slutet!

Jag börjar med den första: Vi ska ha en teknikneutral utformning – varför ska vi betala för vissa anslutningsavgifter men inte för andra? Vid Kriegers flak är det till exempel snart 20-årsjubileum, vill jag bara påminna om, detta eftersom det sägs att vindkraften går så snabbt att få fram.

När det gäller biståndet är det en sänkt biståndsram på 3 miljarder kronor, från 56 till 53 miljarder. Vi kommer alltså att vara ett av fem länder i världen som når över det som man kallar för 0,7-målet, som FN har satt upp. Jag tycker att den här biståndsramen ändå levererar. Vi har levererat i regeringsställning. Det kan jag garantera.

Sedan kan jag ju inte prata om bistånd utan att också nämna att det viktigaste inte är sifferexercisen utan att vi ser till att verkligen dra nytta av de pengar som svenska skattebetalare ger till omvärlden. Den här regeringen har gjort det mer transparent och satsar mer på civilsamhällesorganisationer, vilket är någonting som vi kristdemokrater tror gör att vi får mer bistånd för de pengar som vi de facto ger.

Anf. 63 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Låt mig nu få upprepa mig. Den budget som regeringen har lagt på riksdagens bord är inte en budget som tacklar Sveriges problem. Återigen ser vi stora skattesänkningar för höginkomsttagare, utsläpp som ökar och en fortfarande underfinansierad välfärd. Regeringen pratar fint om alla satsningar man gör, men vilka samhällsproblem löser man egentligen?

Man löser inte klimatkrisen. I stället för en politik som sänker utsläppen subventionerar man både flyget och dieseln. Man löser inte naturkrisen. Östersjön dör, invasiva arter fortsätter att sprida sig och människor kan inte ta sig ut i skog och mark.

Man löser inte vårdkrisen. Köerna till vården ökar, och människor riskerar att dö. De sjuksköterskor som sliter tvingas jobba hårdare och springa snabbare tills de till slut inte orkar längre och lämnar yrket. Då får vi ännu färre vårdplatser.

Regeringens politik löser inte gängkrigen, barns bristande framtidstro och stängda dörrar för en ljusnande framtid. Den här regeringen fortsätter att ge skolföretagen miljardvinster, men man pratar hellre om att gå från skärm till pärm än om det faktum att både skolan och förskolan är underfinansierade. Man spär på fler problem än man löser.

Det är lätt att konstatera att Sverige behöver en ny regering. Det ska vara en regering som möter krisen i välfärden med mer pengar till vården och skolan, som möter otryggheten och våldet med långsiktiga satsningar på förebyggande arbete och hela rättskedjan, som möter klimatkrisen med politik som minskar utsläppen och som skyndar på omställningen och skyddar mer natur. Det ska vara en regering som tar ansvar för världen med ett starkt bistånd som inte lämnar någon efter sig. Det ska vara en regering som helt enkelt löser riktiga samhällsproblem i stället för att skapa fler.

Anf. 64 CECILIA RÖNN (L):

Herr talman! Vi har en kunskapskris i svensk skola. I dag kan var fjärde elev på högstadiet inte läsa ordentligt. Antalet anmälningar om hot och våld har fördubblats, och det är tydligt att grunderna inte fungerar i svensk skola i dag.

Liberalerna har påbörjat ett arbete med att bygga upp skolans grunder igen. Det handlar om alla elevers rätt till riktiga skolböcker, bemannade skolbibliotek och tillgång till en god elevhälsa. Även införandet av en nationell skolpengsnorm och ett helrenoverat friskolesystem är välbehövliga reformer.

I budgeten för 2025 storsatsar vi på skolan. Vi ser till att en halv miljon riktiga läroböcker ersätter elevernas distraherande skärmar. Vi ger kommunerna möjlighet att skapa mindre undervisningsgrupper, och vi fördubblar stödet till akutskolor. Vi stoppar skärmivern och tar tag i stöket.

Herr talman! Vi tar nu också äntligen det steg som den förra socialdemokratiska regeringen inte orkade med, nämligen att införa en tioårig grundskola. Så stärker vi fokuset på tidig läs- och skrivträning. Genom tidiga insatser kan vi skapa bättre förutsättningar för de barn som behöver dem mest. Därför satsar vi också 900 miljoner på förskolan under 2025 för att höja kvaliteten.

Vi har en paradoxal situation på arbetsmarknaden med hög arbetslöshet samtidigt som det råder stor kompetensbrist. Därför fortsätter vi att bygga ut yrkesutbildningar och stärker dem med 11 000 platser. Totalt kan vi nu i Sverige erbjuda över 70 000 platser. Dessutom stärker vi handledarstödet i lärlingsvux, och vi ökar lärlingsersättningen.

Herr talman! Jag är stolt över att mitt parti är en del av en regering som lägger fram en budget för tillväxt, klimatet och kunskap. Det är en budget med tydliga liberala framgångar som kommer att göra stor skillnad i människors vardag.

(Applåder)

Anf. 65 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen velat rikta denna replik till Elisabeth Svantesson, men hon fick så många frågor av mig. I sitt anförande talade hon om att på alla upptänkliga sätt förhindra mäns våld mot kvinnor, som

är ett mycket stort problem i Sverige och som vi fortfarande inte har lyckats råda bot på.

En viktig komponent som lades fram av er minister Paulina Brandberg är att ha ett lämnprogram. Det finns ett mindre fint ord för detta – som jag inte ska nämna här därför att det innehåller en svordom – men det är alltså fråga om att ha kapital som ger de ekonomiska möjligheterna att lämna en part som slår en och förtrycker en. Tyvärr har vi när vi har läst igenom er budget sett att där inte finns några pengar till detta. Varför – om vi nu ska göra denna stora satsning mot mäns våld mot kvinnor?

Anf. 66 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Jämställdhetsfrågorna är jätteviktiga, och därför stärker vi Jämställdhetsmyndighetens möjligheter att arbeta för att skapa de långsiktiga, viktiga reformerna.

Vi har stora bra satsningar på jämställdhetsområdet, som jag berättade om i mitt anförande, bland annat med exitprogrammet. Vi kommer att fortsätta att driva jämställdhetsfrågor på alla plan. Det kan gälla hedersförtryck, våldsutsatta kvinnor, orättvisor på arbetsmarknaden, löneskillnader – alla ställen där kvinnor i dag har sämre förutsättningar än män bara av den anledningen att de är kvinnor.

Anf. 67 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Vi delar ambitionen på alla plan, och det har vi pratat om vid flera tillfällen. Våra partier, och vi ledamöter, delar verkligen ambitionen. Det är därför vi är lite besvikna på att man i den gigantiska budgeten på 60 miljarder inte satsar ordentligt med pengar. Om vi på alla sätt ska uppmuntra kvinnor att lämna dessa fruktansvärda relationer som de har fastnat i, och ge dem ekonomisk hjälp att göra det, krävs lämnprogram som har de finansiella musklerna. Till vår besvikelse verkar inte pengarna finnas i budgeten.

Anf. 68 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten igen.

Jag håller verkligen med om att vi i dessa frågor till stor del är eniga. Det är viktigt att vi kan prata om dessa frågor partier emellan och ta fram långsiktiga bra reformer för de allra mest utsatta i samhället. Det är fråga om en viktig grupp. Det handlar om flera saker, bland annat kvinnojourernas arbete, tillgång till bostäder, trygghet för barnen i skolgången – hela paketet.

Jag ser fram emot att vi kommer att fortsätta att satsa på den typen av åtgärder för att hjälpa de våldsutsatta kvinnorna.

Debatten med anledning av budgetpropositionens avlämnande var härmed avslutad.

Budgetpropositionen bordlades.

Protokollet för den 29 augusti justerades.

§ 3 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade
att *Oskar Svärd* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i trafikutskottet,
att *Katarina Luhr* (MP) avsagt sig uppdraget som suppleant i justitie-
utskottet,
att *Isabell Mixter* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i trafik-
utskottet,
att *Torsten Elofsson* (KD) avsagt sig uppdraget som suppleant i trafik-
utskottet och
att *Håkan Svenneling* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i mil-
jö- och jordbruksutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade
att Moderaternas partigrupp anmält *Oskar Svärd* som ledamot i utbild-
ningsutskottet och *Åsa Hartzell* som ledamot i trafikutskottet,
att Vänsterpartiets partigrupp anmält *Malin Östh* som suppleant i tra-
fikutskottet och i miljö- och jordbruksutskottet,
att Miljöpartiets partigrupp anmält *Rebecka Le Moine* som suppleant i
justitieutskottet samt
att Kristdemokraternas partigrupp anmält *Magnus Oscarsson* som sup-
pleant i trafikutskottet.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i utbildningsutskottet
Oskar Svärd (M)

ledamot i trafikutskottet
Åsa Hartzell (M)

suppleant i justitieutskottet
Rebecka Le Moine (MP)

suppleanter i trafikutskottet
Malin Östh (V)
Magnus Oscarsson (KD)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Malin Östh (V)

§ 5 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i finansutskottet skulle utökas från 29 till 30.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 6 Val av extra suppleant

Val av extra suppleant i finansutskottet företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i finansutskottet
Anders Karlsson (C)

§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:9

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:9 Utredningen om sjukförsäkringen i förändring av Märta Stenevi (MP)

Interpellationerna kommer att besvaras tisdagen den 22 oktober 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 17 september 2024

Socialdepartementet

Anna Tenje (M)

Enligt uppdrag

Johanna Mihaic

Rättschef

Interpellation 2024/25:10

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:10 Ett hållbart fiske
av Sanne Lennström (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 oktober 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 18 september 2024

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Peter Kullgren (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 8 Anmälan om granskningsrapport

Prot. 2024/25:7
19 september

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till miljö- och jordbruksutskottet:

RiR 2024:17 Industriklivet – planering, genomförande och uppföljning

§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2024/25:3 till konstitutionsutskottet

2024/25:5 till kulturutskottet

2024/25:8 och 10 till civilutskottet

2024/25:11 till arbetsmarknadsutskottet

2024/25:12 till justitieutskottet

Skrivelser

2024/25:4 till utrikesutskottet

2024/25:13 till socialförsäkringsutskottet

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2024/25:2 Höständringsbudget för 2024

2024/25:14 En effektivare och mer rättssäker klampning

Framställning

2024/25:RB3 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till IMF

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 17 september

2024/25:11 Etablering av utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden
av *Sofia Amloh* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:12 Kampen för demokrati i Kambodja

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:13 Järnvägsförbindelsen i Ystads hamn

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:14 Ahmadreza Djalali
av *Alireza Akhondi* (C)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

den 18 september

2024/25:15 Varsel i sågverksindustrin
av *Isak From* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)
2024/25:16 Möjligheter till studier i norra Sverige
av *Peder Björk* (S)
till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 september

2024/25:26 Etablering av havsvindkraft vid södra Skånes kust
av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)
2024/25:27 Rekordhöga varsel i Halland
av *Aida Birinxhiku* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)
**2024/25:28 Konsekvenser av regeringens nedskärningar på studieför-
bunden**
av *Fredrik Olovsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)
2024/25:29 Möjligheter till fortsatt inrikesflyg
av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

den 18 september

2024/25:30 Kuba och terrorism
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
**2024/25:31 Prioritering av välfärdstjänster framför skattesänkningar
till höginkomsttagare**
av *Olle Thorell* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)
2024/25:32 Kontroll av utbildning för arbete med asbest
av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)
2024/25:33 Vansinnesbilism
av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:34 Juridiskt skydd för ofödda barn efter vecka 22

av *Pontus Andersson Garpyvall* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:35 Privatisering av primärvården

av *Sanna Backeskog* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:36 Utredningen om översyn av förordningen om statsbidrag till enskild väghållning

av *Carina Ödebrink* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:37 Utvecklingen för demokratin i Thailand

av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:38 Svenska riksdagsledamöters inreseförbud i Azerbajdzjan

av *Azadeh Rojhan* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:39 Kosovos medlemskap i Europarådets parlamentariska församling

av *Azadeh Rojhan* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:40 Väntetiderna till BUP

av *Åsa Eriksson* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:41 Mänskliga rättigheter i Indonesien

av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:42 Det ekonomiska läget för den regionala kulturen

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

Prot. 2024/25:7
19 september

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 18 september

2023/24:1094 Indraget utvecklingsbistånd

av *Ola Möller* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:1105 Inbördeskrigets Myanmar

av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:1107 RFSL:s användning av skattemedel

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:1108 Ersättningssystemet för enskilda vägar

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:1115 Kinesiska drönare i Sverige
av *Erik Hellsborn* (SD)
till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:1116 HVB-marknaden
av *Aida Birinxhiku* (S)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:1109 Civilsamhällets stöd till hbtqi-personer i världen
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:1111 Sidas förslag till förlängning av avtal
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:1114 Civilsamhällets biståndsbete
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:1117 Risker med omläggningen av biståndet
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:1113 Ökad repression i Azerbajdzjan
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:1121 Kattegatt Syd
av *Christofer Bergenblock* (C)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:1118 Väntetider till fertilitetsutredning och behandling
av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:1119 Förskrivning av diabetesmedicin
av *Fredrik Lundh Sammel* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:1120 Digitalisering för ökad trygghet och effektivitet i global handel
av *Elisabeth Thand Ringqvist* (C)
till statsrådet Erik Slottner (KD)

2024/25:12 Rätt till medel ur EU:s sociala klimatfond
av *Elin Söderberg* (MP)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:1 Demokratien i Thailand
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stennergård (M)

2024/25:7 Biståndsramens storlek
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:8 Återföring av biståndsmedel
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:9 Integrationskostnader i förhållande till bistånd
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:10 Migrationsverkets användning av biståndsmedel 2024 och 2025

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2024/25:2 Arrestering av Nicolás Maduro

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

2024/25:6 Polisens prisutdelning

av *Björn Söder* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:11 Implementeringen av plattformsdirektivet

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:13 Kvotflyktingar

av *Annika Hirvonen* (MP)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2024/25:14 Trafikverkets ansvar för statliga vägar på landsbygden

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

Prot. 2024/25:7
19 september

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.40.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 40 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Debatt med anledning av budgetpropositionens

avlämnande	1
Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	1
Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S)	5
Anf. 3 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	8
Anf. 4 IDA GABRIELSSON (V)	10
Anf. 5 MARTIN ÅDAHL (C).....	12
Anf. 6 HANS EKLIND (KD)	15
Anf. 7 JANINE ALM ERICSON (MP)	17
Anf. 8 CECILIA RÖNN (L)	19
Anf. 9 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	21
Anf. 10 MIKAEL DAMBERG (S) replik	21
Anf. 11 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	22
Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (S) replik	22
Anf. 13 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	22
Anf. 14 IDA GABRIELSSON (V) replik	23
Anf. 15 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	23
Anf. 16 IDA GABRIELSSON (V) replik	23
Anf. 17 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	24
Anf. 18 MARTIN ÅDAHL (C) replik	24
Anf. 19 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	24
Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C) replik	25
Anf. 21 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	25
Anf. 22 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	25
Anf. 23 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	26
Anf. 24 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	26
Anf. 25 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik	26
Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S)	27
Anf. 27 HANS EKLIND (KD) replik	28
Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik	28
Anf. 29 HANS EKLIND (KD) replik	28
Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik	28
Anf. 31 CECILIA RÖNN (L) replik	29
Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik	29
Anf. 33 CECILIA RÖNN (L) replik	30
Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik	30
Anf. 35 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	30
Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik	31
Anf. 37 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	31

Anf. 38	MIKAEL DAMBERG (S) replik	32
Anf. 39	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	32
Anf. 40	IDA GABRIELSSON (V) replik.....	32
Anf. 41	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	33
Anf. 42	IDA GABRIELSSON (V) replik.....	33
Anf. 43	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	33
Anf. 44	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	33
Anf. 45	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	34
Anf. 46	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	34
Anf. 47	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	34
Anf. 48	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	35
Anf. 49	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	35
Anf. 50	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	35
Anf. 51	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	36
Anf. 52	IDA GABRIELSSON (V).....	36
Anf. 53	MARTIN ÅDAHL (C).....	37
Anf. 54	HANS EKLIND (KD) replik.....	37
Anf. 55	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	37
Anf. 56	HANS EKLIND (KD) replik.....	38
Anf. 57	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	38
Anf. 58	HANS EKLIND (KD).....	38
Anf. 59	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	39
Anf. 60	HANS EKLIND (KD) replik.....	39
Anf. 61	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	40
Anf. 62	HANS EKLIND (KD) replik.....	40
Anf. 63	JANINE ALM ERICSON (MP).....	40
Anf. 64	CECILIA RÖNN (L).....	41
Anf. 65	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	41
Anf. 66	CECILIA RÖNN (L) replik.....	42
Anf. 67	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	42
Anf. 68	CECILIA RÖNN (L) replik.....	42
§ 2	Justering av protokoll.....	43
§ 3	Avsägelser	43
§ 4	Anmälan om kompletteringsval.....	43
§ 5	Utökning av antalet suppleanter.....	44
§ 6	Val av extra suppleant.....	44
§ 7	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	44
§ 8	Anmälan om granskningsrapport	45
§ 9	Ärenden för hänvisning till utskott	45
§ 10	Bordläggning.....	45
§ 11	Anmälan om interpellationer.....	45
§ 12	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	46
§ 13	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	47
§ 14	Kammaren åtskildes kl. 15.40.....	49